

USHTRIA

Viti i 74-të i botimit Nr. 4 (827702)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 22 Janar 2021

Gjeneralmajor Begaj takon komandantin e KFOR-it, gjeneralmajor Federici

KFOR-i një aktor kyç në sigurinë dhe ruajtjen e paqes në Ballkan

Komandanti i KFOR-it, gjeneralmajor Franco Federici, zhvilloi ditën e martë, më 12 janar 2021, një vizitë zyrtare në vendin tonë në kuadër të bashkëpunimit të FARSH-it me Komandën e KFOR-it, ku u prit nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-it, gjeneralmajor Bajram Begaj. Gjatë fjalës së tij në takim, shefi

i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-it, pasi uroi gjeneralmajor Federicin për marrjen e Komandës së KFOR-it, në nëntor të vitit të kaluar, shprehu bindjen se me eksperiencën e tij në NATO, BE dhe Kombet e Bashkuara, ai do të jetë një vlerë e shtuar për misionin e KFOR-it. Gjithashtu...

» faqe 2

SHBA ndihmon FA për të përballuar përmbytjet

Yuri Kim: Ne jemi krenarë që vazhdojmë të qëndrojmë krah për krah me ju

Ndihma amerikane përfshin gomone, gjeneratorë, pajisje për heqjen e lagështisë dhe të ujit, thasë rëre, radio për komunikim në raste përmbytjesh, pajisje të ndihmës së shpejtë dhe ventilatorë të lëvizshëm » faqe 3

Ndarja nga jeta e major Xhevahir Jazaj në Afganistan

"Largimi nga jeta i një ushtaraku, ngjarje e dhimbshme për të gjithë"

» faqe 3

Gjeneral brigade Albert Mullai

Përgatitja e oficerit të shtabit në funksion të misionit të FA

Më datë 15 janar 2021 në ambientet e auditoriumit të Garnizonit "Skënderbej" u zhvillua ceremonia e certifikimit të kursantëve të KTHOSH. Kursi filloi në shkurt 2020 dhe përfundoi janar të 2021. Për shkak të pandemisë u ndërpre për një periudhë kohore. Programi mësimor u realizua me sukses në kushtet e zhvillimit të mësimin on line...

» faqe 2

100-Vjetori i Krijimit të Armës së Xhenios

Xhenierët mbajnë lart emrin e nderuar të ushtrisë shqiptare

Në ceremoninë e zhvilluar ditën e martë, më 20 janar 2021, me rastin e 100-Vjetorit të Krijimit të Armës së Xhenios, në Batalionin e Xhenios të Komandës Mbështetëse, morën pjesë ministri i Mbrojtjes z. Niko Peleshi, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura gjeneralmajor prof. asc. Bajram Begaj, komandanti i Komandës Mbështetëse gjeneral...

» faqe 4

Stoltenberg përgëzon Presidentin Joe Biden

Sot është fillimi i një kapitulli të ri për Aleancën Transatlantike

» faqe 8

OPINION

COVID-19 apo lufta në dimensionin e VI-të

KOLONEL HYSNI GJERGJI

» faqe 6

AKADEMIA E FORCAVE TË ARMATOSURA

Me kadetët e bachelor-it dhe kursantët e KPO-së, rihapet viti online

» faqe 7

GJENERAL BRIGADE ALBERT MULLAI

Përgatitja e oficerit të shtabit në funksion të misionit të FA

Vetëm një ushtarak i mirë arsimuar dhe i qartë në atë se çfarë do të arrijë në të ardhmen do të çojë përpara standardet e kërkuara

Me datë 15 janar 2021 në ambientet e auditoriumit të Garnizonit "Skënderbej" u zhvillua ceremonia e certifikimit të kursantëve të KTHOSH. Kursi filloi në shkurt 2020 dhe përfundoi janar të 2021. Për shkak të pandemisë u ndërpre për një periudhë kohore. Programi mësimor u realizua me sukses në kushtet e zhvillimit të mësimi on line.

Në ceremoni morën pjesë Komandanti i AFA Gjeneral brigade Albert Mullai, drejtorët e drejtorive, pedagogë dhe kursantët e KTHOSH-it.

Në fjalën e tij, Komandanti i AFA Gjeneral brigade Albert Mullai

ndër të tjera tha; "Përgatitja e oficerit të shtabit të batalionit për përm-bushjen e kërkesave të drejtimit, koordinimit, planëzimit dhe stërvitjes në nivel taktik do ti shërbejë rritjes tuaj profesionale për realizimin e detyrave në përm-bushje të misionit që kanë Forcat e Armatosura. Vetëm një ushtarak i mirë arsimuar dhe i qartë në atë se çfarë do të arrijë në të ardhmen do të çojë përpara standardet e kërkuara. Komunikimin, bashkëpunimin që keni arritur të ndërtoni me njëri tjetrin mos e ndërprisni, vetëm kështu ju do të arrini nivelet më të larta të karrierës ushtarake". Në përfundim të ceremonisë u bë shpërndarja e certifikatave për kursantët që përfunduan KTHOSH-in.

Gjeneralmajor Begaj takon komandantin e KFOR-it, gjeneralmajor Federici

KFOR-i një aktor kyç në sigurinë dhe ruajtjen e paqes në Ballkan

Gjeneralmajor Bajram Begaj dhe gjeneralmajor Franco Federici theksuan rolin e NATO-s në përballimin e sfidave si dhe forcimin e bashkëpunimit mes FARSH-it dhe KFOR-it edhe në të ardhmen

Komandanti i KFOR-it, gjeneralmajor Franco Federici, zhvilloi ditën e martë, më 12 janar 2021, një vizitë zyrtare në vendin tonë në kuadër të bashkëpunimit të FARSH-it me Komandën e KFOR-it, ku u prit nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-it, gjeneralmajor Bajram Begaj.

Gjatë fjalës së tij në takim, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-it, pasi uroi gjeneralmajor Federicin për marrjen e Komandës së KFOR-it, në nëntor të vitit të kaluar, shprehu bindjen se me eksperiencën e tij në NATO, BE dhe Kombet e Bashkuara, ai do të jetë një vlerë e shtuar për misionin e KFOR-it.

Gjithashtu, gjeneralmajor Begaj shprehu mirënjohjen ndaj burrave dhe grave nën uniformë që shërbejnë në KFOR, ku edhe Shqipëria është pjesë e këtij misioni. Nga ana e tij, gjeneralmajor Federici vlerësoi maksimalisht performancën e personelit ushtarak shqiptar që shërbejnë në KFOR.

Në takim u vlerësua roli i KFOR-it si një ndër aktorët kyç në sigurinë dhe ruajtjen e paqes në rajonin e Ballkanit. Të dy liderët ushtarakë ndanë të njëjtat vlerësime dhe qasje mbi sfidat aktuale të sigurisë me të cilat përballet rajoni duke u fokusuar në impaktin e krijuar ndaj aktivitetit të forcave ushtarake nga kriza e pandemisë. Gjeneralmajor Begaj informoi komandantin e KFOR-it se, pavarësisht pandemisë, FARSH kanë mbajtur gatishmërinë e tyre operacionale duke kontribuar në përballimin e pandemisë krahas institucioneve të tjera kombëtare.

Në përfundim të dy bashkëbiseduesit theksuan rolin e NATO-s në përballimin e sfidave si dhe forcimin e bashkëpunimit mes FARSH-it dhe KFOR-it edhe në të ardhmen. Komandanti i KFOR-it, gjeneralmajor Franco Federici, u prit dhe zhvilloi një takim kortezie edhe me ministrin e Mbrojtjes Niko Peleshi.

Gjeneralmajor Begaj shprehu mirënjohjen ndaj burrave dhe grave nën uniformë që shërbejnë në KFOR, ku edhe Shqipëria është pjesë e këtij misioni. Nga ana e tij, gjeneralmajor Federici vlerësoi maksimalisht performancën e personelit ushtarak shqiptar që shërbejnë në KFOR.

Me datë 15.01.2021 në ambientet e Qendrës së Arsimit Profesional të Nënoficerëve, u zhvillua ceremonia e përfundimit të Kursit 46-të Bazë të Nënoficerëve. Në këtë ceremoni mori pjesë, Komandanti i Qendrës së Arsimit Profesional të Nënoficerëve, Zv/komandanti i Qendrës së Arsimit Profesional të Nënoficerëve, Komandanti i Kurseve, si dhe personeli pedagog dhe mbështetës i QAPN-së.

Fjalën e hapjes në këtë ceremoni e mbajti Instruktori Përgjegjës i Kursit Bazë, i cili theksoi se përfundimi i këtij kursi nga të gjithë dëshmoi punën e mirë të bërë nga vetë kursantët, duke realizuar me sukses programin mësimor. Gjatë kursit angazhimi i kursantëve për përvetësimin e programit mësimor ka qenë në nivel të mirë dhe në rritje të vazhdueshme.

Pas tij fjalën e mori N/Tetar Elton Lami i cili falënderoi trupën mësimdhënëse të QAPN-së: "Doja të falënderoja pa masë instruktorët tanë që me shumë profesionalizëm, këmbëngulje dhe durim na mësuan, stërvitën dhe na bënë që të ndjehe mi në të sigurtë në detyrat që do të na besohen në të ardhmen". Në përfundim të kësaj ceremonie fjalën e mbajti Komandanti i Qendrës së Arsimit Profesional të Nënoficerëve, i cili në fjalën e tij përshëndetëse

QENDRA E ARSIMIMIT PROFESIONAL TË NËNOFICERËVE

Pas periudhës 8-javore përfundon Kursi 46-të Bazë i Nënoficerëve

për kursantët ndër të tjera tha: "Personalisht jam i informuar dhe kam ndjekur me interesim të veçantë të gjithë aktivitetin gjatë procesit të arsimit dhe trajnimit, duke patur një interes të veçantë në përvetësimin e plotë nga ju të gjithë programit"

Kursi Bazë i Nënoficerit (Faza I), u zhvillua në QAPN për një periudhë 8-javore dhe ka patur si qëllim zhvillimin e elementeve themelore të personalitetit të tetarit si drejtues në rol të komandantit të skuadrës dhe detyra të njësuara me të, edukimin dhe përgjegjësinë ndaj detyrës dhe gatishmërisë luftarake, në zbatimin e urdhrave dhe forcimin e disiplinës vetjake. Përvetësimi i njohurive të marra në modulet: Lidership, Rregullore/Ligjshmëri, Taktikë, SHLT, Përgatitje zjarri, Përgatitje fizike, luajtën rol kryesor në formimin e tyre si komandantë të ardhshëm skuadre.

SHBA ndihmon FA për të përballuar përmbytjet

Yuri Kim: Ne jemi krenarë që vazhdojmë të qëndrojmë krah për krah me ju

Ndihma amerikane përfshin gomone, gjeneratorë, pajisje për heqjen e lagështisë dhe të ujit, thasë rëre, radio për komunikim në raste përmbytjesh, pajisje të ndihmës së shpejtë dhe ventilatorë të lëvizshëm

Forcat e Armatosura të Shqipërisë do të jenë më të mirë-pajisura për të përballuar situatën e krijuar nga reshjet e shiut. Qeveria e SHBA-së dhuroi për FA pajisje të reja dhe moderne për përballimin sa më efikas të përmbytjeve.

Pajisjet e reja u dorëzuan ditën e enjte, më 14 janar 2021, nga ambasadorja e SHBA-së në Tiranë Yuri Kim, në prani të ministrit të Mbrojtjes Niko Peleshi, shefit të Shtabit të Përgjithshëm të FA gjeneralmajor Bajram Begaj dhe komandantit të Komandës Mbështetëse gjeneral brigade Ndrim Sallaku.

Ministri Peleshi falënderoi SHBA për donacionin e radhës dhe theksoi se këto pajisje të reja do të rrisin kapacitetet reaguese të FA-së ndaj fatkeqësive natyrore. “Është një dhuratë e rëndësishme për ne dhe për qytetarët e Shqipërisë, të cilët janë duke u përballur me një situatë të vështirë, të krijuar nga reshjet intensive të shiut. Këto pajisje do të rrisin aftësitë e Agjencisë Kombëtare të Mbrojtjes Civile dhe Komandës Mbështetëse duke ndihmuar ekipet e kërkim-shpëtimit për t’iu përgjigjur në mënyrë më efektive një numri gjithnjë e më të madh emergjencash dhe gjithashtu do të ndihmojnë në mbrojtjen e jetës së personelit të Forcave të Armatosura, ndërsa ata vazhdojnë punën e tyre të rëndësishme, shpëtuese. Shpreh mirënjohjen dhe falënderimet e mia dhe të Qeverisë së Republikës së Shqipërisë, për Shtetet e Bashkuara të Amerikës për mbështetjen e përhershme, bujare dhe të pakufizuar për Shqipërinë dhe Forcat e Armatosura.” - theksoi ministri Peleshi. Ambasadorja e SHBA-së në vendin tonë Yuri Kim vlerësoi punën e FA shqiptare gjatë përmbytjeve dhe vlerësoi bashkëpunimin mes dy vendeve. Në fjalën e saj Ambasadorja Yuri Kim tha se: “Amerikanët dhe shqiptarët ndajnë së bashku shumë vlera dhe një nga më të thjeshtat, por edhe më të rëndësishmja është kjo: Miku njihet që është mik, në nevojë e në rrezik. Si miq, partnerë dhe aleatë të NATO-s, amerikanët dhe shqiptarët kanë qenë në krah të njëri-tjetrit, veçanërisht në kohë të vështira, si sot. Javët e fundit kemi parë reshje dramatike këtu në Shqipëri dhe kemi dëshmuar shkatërrimin që vjen prej këtyre reshjeve të mëdha të shiut. Rrugë dhe ndërtesa të dëmtuara, fusha dhe qytete të përmbytura, qytetarë në nevojë për evakuim. Ushtria shqiptare ka punuar gjatë gjithë kohës për të ofruar ndihmë urgjente dhe e ka bërë atë në mënyrë të admirueshme.

Sot, Komanda Evropiane e Shteteve të Bashkuara dëshiron t’iu dhurojë Forcave të Armatosura të Shqipërisë pajisje për lehtësimin e pasojave të përmbytjeve. Që prej vitit 1999, Komanda Evropiane e Shteteve të Bashkuara ka siguruar mbi 13 milionë dollarë ndihmë humanitare për Shqipërinë. Shumë projekte domethënëse në të gjithë vendin, nga rinovimi i shkollave dhe klinikave mjekësore, te dhurimi i pajisjeve kritike të nevojshme për t’iu përgjigjur tërmete, zjarre në pyje dhe përmbytjeve, janë dhurata nga populli i Amerikës për popullin e Shqipërisë dhe ato përfaqësojnë angazhimin e Shteteve të Bashkuara për aleatën tonë shqiptare të NATO-s. Ky dhurim i fundit i pajisjeve vjen në një kohë kritike dhe ne jemi të lumtur që artikujt e dhuruar sot do të vihen menjëherë në përdorim për të ndihmuar njerëzit në nevojë. Kjo është ajo që aleatët bëjnë për njëri-tjetrin, ata qëndrojnë gati për të ndihmuar kur

kjo u kërkohej. Në të njëjtën mënyrë Shqipëria i është përgjigjur vazhdimisht thirrjes nga Shtetet e Bashkuara, në të gjithë botën. Ne jemi krenarë që vazhdojmë të qëndrojmë krah për krah me ju. Ndër të gjitha punët e rëndësishme në të cilat merr pjesë

Ambasada e Shteteve të Bashkuara, këto projekte të ndihmës humanitare janë për mua ndër më shpërblyeset. Do të doja të falënderoja Komandën Evropiane të SHBA-së e cila, përmes Zyrës së Bashkëpunimit Ushtarak, punoi për përshejtimin e këtij pro-

jekti. Në fund, do të doja të theksoja përkushtimin e personelit tonë shqiptar në Zyrën e Bashkëpunimit Ushtarak, të cilët krenohen shumë që mund t’i japin diçka mbrapsht vendit të tyre përmes këtyre përpjekjeve”. Pajisjet e reja janë kryesisht materiale

dhe pajisje kërkim-shpëtimi ujqor në raste emergjencash. Ndihma përfshin gomone, gjeneratorë, pajisje për heqjen e lagështisë dhe të ujit, thasë rëre, radio për komunikim në raste përmbytjesh, pajisje të ndihmës së shpejtë dhe ventilatorë të lëvizshëm.

NDARJA NGA JETA E MAJOR XHEVAHIR JAZAJ NË AFGANISTAN

“Largimi nga jeta i një ushtaraku, ngjarje e dhimbshme për të gjithë”

Ministri Peleshi, ka zhvilluar komunikim të drejtpërdrejtë me kontingjentin shqiptar në Herat e Kabul

Ministria e Mbrojtjes dhe Shtabi i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura njoftojnë se ditën e martë me 19 janar 2021, në orën 22:40 ora lokale në Afganistan, ka humbur jetën major Xhevahir Jazaj. Në njoftimin zyrtar, thuhet se “autoritetet e Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të Përgjithshëm të FA po bashkëpunojnë me komandën e operacionit për të bërë hetimin e plotë të rrethanave në të cilat ka ndodhur ngjarja. Ministri i Mbrojtjes dhe shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA sigurojnë personelin në mision dhe familjet e tyre se do vijnë në mbështetjen e t’u gjenden pranë për të përmbushur me sukses misionin. Ministria e Mbrojtjes, Shtabi i Përgjithshëm dhe gjithë personeli i Forcave të Armatosura i shprehin ngushëllimet më të ndjera familjes për ndarjen e parakohshme nga jeta të njeriut tyre të dashur”.

Ndërkohë Ministri i Mbrojtjes, Niko Peleshi i shprehu ditën e mërkurë më 20 janar 2021, ngushëllimet më të sinqerta familjes së majorit Xhevahir Jazaj, i cili u nda nga jeta gjatë një misioni në Afganistan. Peleshi u shpreh se, “largimi nga jeta i një ushtaraku, aq më tepër në mision larg atdheut, është një ngjarje e dhimbshme për të gjithë. I shpreh ngushëllimet e mia më të sinqerta familjes

së majorit Xhevahir Jazaj”. Peleshi zhvilloi edhe një komunikim të drejtpërdrejtë me kontingjentin shqiptar që shërben në Herat dhe Kabul me të cilët ndau ngushëllimet për humbjen e shokut të tyre dhe i siguroi se gjithë shqiptarët janë me mendje e me zemër pranë tyre.

“Para pak çastesh pata një komunikim të drejtpërdrejtë me kontingjentin shqiptar që shërben në Herat dhe Kabul. Ndava me ta ngushëllimet për humbjen e shokut të tyre dhe i sigurova se gjithë shqiptarët janë me mendje e me zemër pranë tyre”, tha Peleshi.

Ai u shpreh se “ata janë krenaria jone në raport me aleatet në NATO e partnerët tanë strategjike SHBA dhe BE me të cilët ndajmë sfida të përbashkëta të mbrojtjes kolektive, paqes dhe sigurisë”.

Xhevahir Jazaj është ushtaraku i dytë shqiptar humb jetën në Afganistan, pasi në shkurt 2012 u vra kapiten Feti Vogli në një pritje me armë në një fshat të Kandaharit dhe i katërti në misionet e NATO-s. Në 2019 ranë në krye të detyrës gjatë misionit në Letoni, major Klodian Tanushi dhe ushtarja Zarife Hasanaj.

FORCA DETARE

Mbështetje për modernizimin e Forcës Detare

Ministri i Mbrojtjes z. Niko Peleshi, i shoqëruar nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA, gjeneralmajor Bajram Begaj dhe anëtarë të kabinetit, zhvilloi një vizitë njohëse në Komandën e Forcës Detare

Paraditen e datës 14 janar 2021, ministri i Mbrojtjes z. Niko Peleshi, i shoqëruar nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA gjeneralmajor Bajram Begaj dhe anëtarë të kabinetit, zhvilloi një vizitë njohëse në Komandën e Forcës Detare. Qëllimi i kësaj vizite ishte njohja me Forcën Detare, organizimin e saj, planet për zhvillim dhe modernizim si dhe problematikat kryesore me të cilat përballen shtabi dhe efektivet e kësaj force

gjatë punës së përditshme.

Fillimisht ministri i Mbrojtjes, zoti Peleshi u prit nga komandanti i Forcës Detare gjeneral brigade Ilir Xhebexhia. Më tej ministri Peleshi u njoh nëpërmjet prezantimit me në detaje me strukturën organizative, misionin dhe detyrat e Forcës Detare. Ndër të tjera ministri i Mbrojtjes shprehu gatishmërinë për të vijuar mbështetjen në prioritetet dhe modernizimin e Forcës Detare.

100-Vjetori i Krijimit të Armës së Xhenios

Xhenierët mbajnë lart emrin e nderuar të ushtrisë shqiptare

Zëvendëskomandanti i Forcës Ajrore, Kolonel Ylli Pulaj merr pjesë në ceremoninë e përfundimit të Kursit Bazë të Nënoficerit, në Qendrën Stërvitore të Forcës Ajrore Kuçovë

Në ceremoninë e zhvilluar ditën e martë, më 20 janar 2021, me rastin e 100-Vjetorit të Krijimit të Armës së Xhenios, në Batalionin e Xhenios të Komandës Mbështetëse, morën pjesë ministri i Mbrojtjes z. Niko Peleshi, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura gjeneralmajor prof. asc. Bajram Begaj, komandanti i Komandës Mbështetëse gjeneral brigade Ndriçim Sallaku si dhe disa veteranë xhenierë, që kanë shërbyer ndër vite në këtë armë.

Në fjalën e mirëseardhjes, komandanti i Batalionit të Xhenios kolonel Hajdar Gurra bëri për të pranishmit një përshkrim të shkurtër historik të kësaj arme ndër vite që nga momenti i krijimit të saj në 20 janarin e vitit 1921 e deri në ditët e sotme. Kolonel Gurra theksoi angazhimin e gjerë në spektër pune dhe shpërndarje gjeografike, të cilët dhe sot në Festën e 100-Vjetorit të Krijimit ndodhen në krye të detyrës për hapjen e rrugës së bllokuar nga bora në njësinë administrative Shkrel të Malësisë së Madhe, për ndërtimin e një ure në Fier, për hapjen e rrugës së dëmtuar nga reshjet në Golem të Gjirokastrës, shpërthimin e kontrolluar të masivit shkëmbor rënë në Elbasan etj.

Ai përshëndeti efektivat e misionit të "eFP" në kuadër të NATO në Letoni dhe përkujtoi me respekt e mirënjohje dëshmorët xhenierë, që dhanë jetën për një vend të pastër nga minat dhe municionet vdekjeprurëse që nga dëshmori i parë xhenier kapiten Panajot Haxhimihali, rënë në çminimin e bregdetit e deri tek dëshmorët e fundit, major Klodian Tanushi e nëntetar Zarife Hasanaj që dhanë jetën në misionin e NATO-s "eFP" në Letoni, në vitin 2019.

Në emër të xhenierëve, të cilët si rrallëherë ishin tepër të paktë në pjesëmarrje për shkak të pandemisë Covid 2019, përshëndeti nënkolo-

Shkatërrohet masivi shkëmbor pranë lagjes Mamël, Elbasan

Një operacion tjetër i rëndësishëm EOD i cili ka përfunduar me sukses nga forcat xheniere të Komandës Mbështetëse ka qenë ai shpërthimit të kontrolluar të një masivi shkëmbor rënë pranë një lagje në Mamël, Gracen, Elbasan, si pasojë e reshjeve të shumta që kanë shkaktuar rrëshqitjen e dherave.

Masivi ishte i përbërë nga katër shkëmbinj me volum të përgjithshëm 130 m3 dhe efektivat EOD pas proceseve të caktuara të punës nën një protokoll të rreptë sigurie e thërrmuan me disa shpërthime të kontrolluara masivin shkëmbor, duke eliminuar njëherë e mirë rrezikun që i kanosej banorëve.

neli në rezervë Zabit Cuku. Xhenieri 70-të vjeçar me një karrierë 45-së vjeçare mbi supe, i cili me krenari të përligjur theksoi rëndësinë e Armës së Xhenios dhe elementët e saj të përdorur me mjeshtëri në betejë, që nga koha e Gjergj Kastriot Skënderbeut e në periudha të ndryshme të historisë si dhe kontributin e vyer të xhenios në ndihmë të komunitetit në nevojë.

Më pas fjalën e mori ministri i Mbrojtjes z. Niko Peleshi, i cili vizitoi rrugën 100 vjeçare të kësaj arme përmes punës, sakrificave në shërbim të jetës dhe sigurisë së popullit e me rubrika të pafundme kontributi të drejtpërdrejtë në përmirësimin e jetës së banorëve tanë. "Me urimin për të qenë gjithmonë në krye të zbatimit të detyrave me cilësi dhe në kohën e duhur, si Ministër i Mbrojtjes falënderoj xhenierët e Forcave tona të Armatosura dhe shpreh bindjen se ata do të vazhdojnë të punojnë me përkushtim dhe me përgjegjësi të plotë për realizimin e misionit kushtetues dhe detyrave që do tu ngarkohen duke e ngritur edhe me lart emrin e nderuar të ushtrisë shqiptare"-përfundoi ai. Kjo ceremoni sa dinjitoze aq dhe modeste për shkak të pandemisë COVID 2019 ishte një moment i veçantë gëzimi dhe krenarie për të gjithë xhenierët e FARSH aktivë dhe jo aktivë për kontributin e dhënë dhe arritjet e xhenierëve në realizimin e misionit e në mbështetje të popullsisë në rast nevojë.

Agjensia e Mbrojtjes Civile paralajmëron prefektet dhe bashkitë

Kujdes! Rrebeshe shiu në 22 deri 26 janar

I GJEUM dhe Shërbimi Meteorologjik Ushtarak parashikojnë reshje intensive shiu prej datës 22 deri më 26 janar në të gjithë territorin e vendit. Bazuar në këto të dhëna, Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile, në Ministrinë e Mbrojtjes, në bazë edhe të ligjit “Për Mbrojtjen Civile”, paralajmëron bashkitë dhe prefekturat të marrin masat në mënyrë që kjo situatë të mos i gjejë të papërgatitur.

Sipas informacioneve të IGJEUM dhe SHMU intensiteti i rreshjeve pritet të shkojë deri në 230mm/24 orë në zona të caktuara, si qarqet veriore Shkodër, Kukës, Dibër, pa përjashtuar qarqet e tjera.

Duke qenë se këto rreshje, mund të ndikojnë në rritjen e nivelit të lumenjve kryesorë si Drini, Mati, Shkumbini, Vjosa, Semani dhe në veçanti të baseneve të Drinit, me pasoja të mundëshme në përmbytje, me qëllim ruajtjen e jetës dhe pronës së popullatës, gjësë së gjallë, objekteve të rëndësisë së veçantë, mjedisit dhe trashëgimisë kulturore, Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile kërkon nga pushteti vendor intensifikimin e punës për vënien në gatishmëri të strukturave operacionale vendore dhe qendrore. Po ashtu AKMC sugjeron marrjen e masave nga strukturat përgjegjëse për planifikimin dhe parapërgatitjen

Intensiteti i rreshjeve pritet të shkojë deri në 230mm/24 orë në zona të caktuara, si qarqet veriore Shkodër, Kukës, Dibër, pa përjashtuar qarqet e tjera

duke parashikuar, në rast se do të jetë e nevojshme, evakuimin dhe akomodimin e personave, si dhe të gjësë së gjallë. Në shkresën dërguar këtyre in-

stitucioneve vendore AKMC u kërkon gjithashtu të organizojnë dhe të drejtojnë punën për inspektimin në vend të gjendjes së objekteve të infrastrukturës,

të mjedisit, të gatishmërisë teknike të mjeteve, si dhe gjendjen e rezervave për të përballuar situatat që mund të krijohen.

Duke qenë se këto rreshje, mund të ndikojnë në rritjen e nivelit të lumenjve kryesorë si Drini, Mati, Shkumbini, Vjosa, Semani dhe në veçanti të baseneve të Drinit, me pasoja të mundëshme në përmbytje, me qëllim ruajtjen e jetës dhe pronës së popullatës, gjësë së gjallë, objekteve të rëndësisë së veçantë, mjedisit dhe trashëgimisë kulturore, Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile kërkon nga pushteti vendor intensifikimin e punës për vënien në gatishmëri të strukturave operacionale vendore dhe qendrore.

XHENIERËT E KOMANDËS MBËSHTETËSE

Xhenierët ndërtojnë dy ura “bailey” në Memaliaj dhe Pukë

Në Arrëz të Madhe në Mamaliaj ndërtohet ura “bailey”, 15 metër e gjatë me peshëmbajtje mbi 40 ton dhe në bashkinë e Pukës ura “bailey”, me gjatësi 9 metër

Viti i ri i gjeti me dy ura të reja banorët e disa fshatrave në Memaliaj dhe Pukë. Forcat e Armatosura ndërtuan dy ura tip “bailey”, të cilat lehtësojnë ndjeshëm lëvizjen e njerëzve dhe mjeteve. Në bashkinë Memaliaj, xhenierët e Komandës Mbështetëse ndërtuan një urë 15 m të gjatë dhe me peshëmbajtje mbi 40 ton në fshatin Arrëz e Madhe të njësisë administrative Luftinjë. Ura në këtë fshat lidh fshatrat Arrëz e Madhe, Arrëz e Vogël, Buz, Maricaj, dhe Vagalat me qendrën shëndetësore, shkollën 9-vjeçare, si dhe me rrugën nacionale dhe bashkinë Memaliaj.

Ura e dytë tip “bailey” e ndërtuar në bashkinë e Pukës, është e gjatë 9 metër, por ka një rëndësi shumë të madhe për zonën. Pas dëmeve të shkaktuara në infrastrukturën rurale nga përmbytjet e ditëve të fundit, efek-

tivët e Batalionit të Xhenios (BXh) janë angazhuar për rindërtimin e tre urave në Lezhë dhe Krujë.

Xhenierët kryen rikonicionin e urës së Kalivaçit në Lezhë, e cila u dëmtua rëndë si pasojë e rrëshqitjes së dheut nga reshjet e dendura. Ura është e gjatë 21 m dhe e një rëndësie vitale për

komunitetin pasi lidh rreth 1500 banorë të zonës. Ura lidh fshatrat Kalivaç, Ungrej, Kashnjet dhe Vig me pesë shkolla 9-vjeçare.

Një tjetër rikonicion është bërë në urën mbi lumin Drroj në fshatin Brret në bashkinë e Krujës. Ura ekzistuese ka pësuar zhytje në njërin nga këmbët e mesit, dhe parashikohet ndërtimi i një ure tip bailey 21m të gjatë mbi bazamentin ekzistues. Kjo urë lidh rreth 500 banorë të zonës përreth.

Po në bashkinë e Krujës, u bë edhe rikonicioni i urës mbi lumin Tërkuzë, ku pasi të betonohen këmbët e urës, parashikohet të ndërtohet një urë tip “bailey” 27 m e gjatë.

Kjo urë ka një rëndësi të madhe pasi lidh Niklën me fshatin Rinas dhe Aeroportin Ndërkombëtar “Nënë Tereza” dhe do të shërbejë gjithashtu si rrugë nacionale.

Forcat Ajrore mbjellin ulla në mjediset e Garnizonit Rinas

Këtë fillim viti, Forca Ajrore realizon iniciativën për mbjelljen e fidanëve të ullirit në mjediset e jashtme të Garnizonit Rinas duke e konsideruar këtë kontribut vullnetar të personelit ushtarak dhe civil, një simbolikë mbarësie për një vit samë të mbarë në punë për efektivët e Forcës Ajrore. Me një ceremoni të thjeshtë dhe shumë domethënëse në praninë e përfaqësuesve të shtabit, zëvendëskomandanti i Forcës Ajrore kolonel Ylli Pulaj, mbas mbjelljes së një fidani ulliri përshëndeti efektivin për këtë nismë, e cila përçon një mesazh pozitiv në këtë fillim viti për të gjithë strukturat e Forcës, vit ky, i cili do të shoqërohet me një angazhim serioz pune dhe plot energji e sfida të cilat do t'i kalojmë të gjithë së bashku.

Iniciativa e Forcës Ajrore për mbjelljen e ullinjve të rinj përkon me përkujtimin e 553-vjetorit të vdekjes së Heroit tonë Kombëtar Gjergj Kastrioti Skënderbeu, trashëgimi kjo qysh nga koha e Skënderbeut. Më pas, u vijua me mbjelljen e fidanëve të ullirit nga personeli i kompanisë së mbështetjes por dhe fidanëve të pemëve dekorative nga personeli i Qendrës së Kontrollit Raportimit duke shtuar gjelbërimin dhe treguar kujdesin ndaj mjedisit të punës ku punojmë dhe kontribuojmë përditë.

KOLONEL HYSNI GJERGJI

COVID-19 apo lufta në dimensionin e VI-të

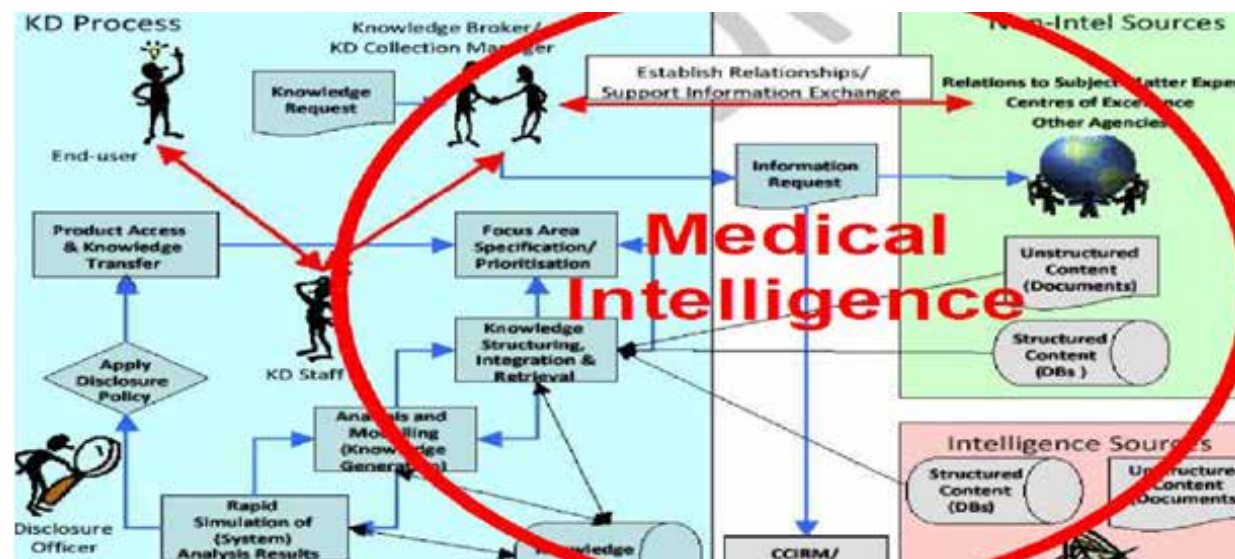
Mjediset e sigurisë duke ndryshuar kanë diktuar që lufrat dhe konfliktet të zhvillohen në “fushë beteja” të ndryshme në varësi të hapësirës, terrenit si dhe të kërcënimeve të sigurisë që ndryshojnë. Fillimisht toka dhe më pas me shpikjen e anijeve, të avionit, të anijes kozmike dhe në dekadën e fundit të hapësirës kibernetike; lufrat dhe konfliktet u zhvendosën duke kërkuar edhe ndryshimin dhe evoluimin e doktrinëve për këtë qëllim. Deri në dimensionin e 4-ërt, atë kozmik, tiparet e luftimit ishin më reale, më të dukshme dhe me përmasa të matshme dhe të perceptueshme. Në vitin 2017, SHBA dhe UK krijuan për herë të parë në histori strukturën e forcave hapësinore. Shtetet e Bashkuara dhe Britania ishin të parat që sinjalizuan të gjithë vendet anëtare të NATO-s që satelitët ushtarakë, civilë dhe teknologjikë, janë të kërcënuar nga ndërhyrjet e Rusisë dhe të Kinës. Në 2018 u krijuan njësitë e para të mbrojtjes kibernetike në vartësi të Forcës Ajrore, kjo pas shumë ndërhyrjeve të vërtetuara në sistemet kompiuterike në shumë vende të perëndimit duke synuar, politikën, mbrojtjen, ekonominë dhe teknologjinë. Ndërsa dimensionet, tokësore, detare dhe ajrore deshen shumë kohë për tu kapërcyer; dimensionin hapësinor dhe ai kibernetik (online) kërkuar vetën rreth 2 vite. Sekretari i përgjithshëm i NATO-s Stoltenberg, më 23 tetor 2020, deklaroi “hapësirën si një fushë operacionale për NATO-n. Sot ne bëjmë një hap tjetër të rëndësishëm”. NATO është e vendosur të ruajë avantazhin e saj në të gjitha fushat duke përfshirë tokën, detin, ajrin, fushën kibernetike dhe hapësirën. NATO nuk ka interes në “militarizimin” e hapësirës, por arsyeja është fakti se kërcënimet ndaj satelitëve të NATO-s dhe sistemeve hapësinore janë reale, pasi Rusia dhe Kina tani po zhvillojnë aftësi që mund të verbojnë, shkatërrojnë dhe manipulojnë satelitët, të cilat do të kenë një ndikim të rëndësishëm për ushtrinë ashtu edhe aktivitetet civile në terren. Tashmë lufta hapësinore është një “fushë beteje” e pranuar dhe dimensionin 4-ërt i luftës.

NATO duke analizuar mjedisin e ri të sigurisë, vazhdon procesin e transformimit dhe adaptimit me kërcënimin e ri, duke inkurajuar edhe shtetet anëtare të krijojnë kapacitete mbrojtëse dhe kundërsulmuese në hapësirën më të re të zhvillimit të luftës moderne, atë kibernetike. U duk sikur ky ishte kulmi dhe dimensionin më i lartë i luftës, i cili u quajt edhe dimensionin i 5-të ai i “luftës në hapësirë kibernetike”, si një realitet “fiction” apo fantastiko shkencor.

A ka ndryshuar mjedisi i sigurisë dhe a është COVID-19 një kërcënim i ri asimetric? A ka ngjashmëri lufta asimetrice në dimensionin më të ri, atë biologjik? A është bioterrorizmi një “bioluftë” apolufta e re e cila zhvillohet në dimensionin e 6-të?

Në përkufizimin e luftës deri tani mungojnë palët në konflikt, pasi COVID-19 është akoma pa posedues, dhe armë në duart e të panjohurës. Duke qenë se së paku deri tani ka vepruar në të gjithë botën, duke mos kursyer asnjë shtet (të paktën kjo dihet deri tani) kjo “luftë e re” ngjan me konfliktin bërthamor ku si rezultat i përdorimit të ADM nuk ka të fituar pavarësisht palës që i përdor.

Mendoj që shumë tipare dalluese të luftës asimetrice dhe veçanërisht të terrorizmit biologjik, mbart edhe pandemia që po vret njerëz, bllokun lëvizjen e lirë, shkatërron ekonominë, përhap panikun, rrit frikën dhe pasigurinë për jetën si dhe ka gjuhëzuar botën prej gati një vit. Në një deklaram të fundit lidhur me pandeminë, sekretari i përgjithshëm i NATO-s, Stoltenberg, deklaroi se: “Bota po ndryshon kështu që edhe NATO duhet të ndryshojë” duke lënë të kuptohet kështu një adaptim të ri të

NATO-s, në përshtatje të ambientit të ri të sigurisë të krijuar dhe të doktrinëve dhe të strukturave të shteteve që e përbëjnë atë. Duke studiuar llojet e terrorizmit, bioterrorizmi është formë e terrorizmit e cila përdor si armë agjentët biologjikë, viruse, bakterie dhe mikrobe për arritjen e qëllimit të tij. Përveç agjentëve biologjikë të zakonshëm organizatat terroriste mund të modifikojnë dhe të ndërhyjnë tek ndërtimi i tyre, me qëllim për ti bërë ato më të rrezikshme dhe të pa zbulueshme. Agjentët biologjikë duke vrarë njerëz të pafajshëm, kafshë apo edhe duke zhdukur bimësi, arrijnë objektivin e tyre duke krijuar perceptimin e kaosit, frikës, ankthit dhe pasigurisë.

Shumica e agjentëve biologjikë gjenden në natyrë, por mund të prodhohen edhe në laboratorë, duke bërë të mundur transmetimin nga personi në person si dhe duke rritur kohën e shfaqjes së simptomave nga disa orë në disa ditë. Në këtë mënyrë ndërhyrja me vonesë për tu mbrojtur dhe kundërvepruar, bëhet më e vështirë, ndërkohë që vatra e infeksionit është zmadhuar në më shumë bartës dhe transmetues të sëmundjes vdekjeprurëse.

Një organizatë apo një luftëtar terrorist ka disa tipare që e dallonin nga një luftëtar tradicional; Terroristi tipik operonte i padukshëm, i pa dallueshëm, pa tipare të kapshme nga shqisat e thjeshta. Në një ambient të zakonshëm ai (terroristi) shkrihej me turmën, nuk mbante uniformë dhe shenja dalluese si luftëtarët tradicionalë që ne ishim mësuar të identifikonim deri atëherë. Terroristi apo “luftëtari asimetric” mund të ishte “kudo” dhe “askund” në të njëjtën kohë. I ngjashëm paraqitet sot edhe “terroristi biologjik” një mbartës apo posedues i virusit corona, i cili mund të jetë “kudo” por edhe “askund” shton pasigurinë, ankthin, stresin dhe frikën, njëllor sikur të jemi para një situatë kërcënimin terrorist. Një terrorist mund të jetë “kushdo” dhe “askush” pasi nuk kishte shenjë dalluese dhe nuk mbante armatim të dukshëm, por një armë të pa identifikueshme, që mund të shkaktonte shumë viktima. I ngjashëm është edhe një bartësi i Covid-19, i cili nuk dallohet, nuk ka tipare apo cilësi që ta bëjnë të dallueshëm, por ai zotëron, ose është vetë një armë e aftë të vrasë shumë persona përmes infektimit, megjithëse në shumicën e rasteve jo qëllimisht. Më e keqja është se, mund të ndodhë teorikisht dhe shkencërisht që një shtet, organizatë terroriste apo individ, mund të ruajë dhe përdorë për infektim, materialin biologjik të COVID në kushte laboratorike të përshtatshme duke e kthyer atë në armë të mirëfilltë biologjike. Globalizmi, e

drejta e lëvizjes dhe bota pa kufinj, vlerësohet të jetë një nga lehtësirat e demokracisë që është keqpërdorur nga organizatat terroriste në të shkuarën dhe të tashmen për të kryer sulme në cdo cep të botës. Virusi Corona po përhapet gjithashtu i transportuar nga persona që lëvizin nga një shtet në tjetrin dhe nga një rajon në tjetrin.

Shënjestrat dhe viktimat e terrorizmit janë pikat nevralgike të ekonomisë, sigurisë dhe politikës, pasi kështu arrihet efekt dhe frikësim maksimal i shoqërisë, si dhe mosbesim tek strukturat shtetërore dhe të sigurisë. Qëllimi i çdo lufte, përfshirë edhe luftën asimetrice është nxjerrja jashtë luftimit e lidershit dhe dobësimi i infrastrukturës jetike të kundërshtarit. Zgjedhja e këtyre objektivave ka për qëllim, lëniën e kundërshtarit pa drejtim strategjik dhe pa burime të mjaftueshme logjistike për të përballuar luftën. Nuk do kishte shënjestër më të rëndësishme për një kundërshtar, psh. nxjerrja “jashtë luftimit”, qoftë për pak kohë e SHSHP-së të ushtrisë italiane, në mars të vitit të kaluar; apo e dhjetra e qindra ushtarakëve në gjithë operacionet me aleancën; largimi nga shtëpia e bardhë e presidenit të SHBA-së për disa ditë, rrezikimi i jetës së kryeminsitrit të UK-së, si dhe mbyllja e shumë kompanive dhe korporatave duke shkaktuar rënie ekonomike në shkallë botërore.

Agjencitë e inteligjencës në luftën asimetrice dhe tradicionale, kanë rolin dhe detyrën parësore të informojnë dhe paralajmërojnë në kohë lidhshin politike dhe ushtarak për kërcënimet dhe rreziqet që përballet jeta e qytetarëve të cdo vendi. Në kushtet e një pandemie, si pjesë e kërcënimeve bioterroriste kombëtare të cdo vendi, agjensitë kryesore të inteligjencës kanë për detyrë që duke përdorur burimet e tyre njerëzore, teknike dhe të tjera ligjore informative, të ndjekin dhe përcaktojnë vendin nga ku është filluar zhvillimi i pandemisë, shkaktarët, qëllimet dhe personat mbartës të saj. A kanë paralajmëruar agjensitë e ineteligjencës për një pandemi të mundshme që do të merrte jetën e mbi 1,5 milionë njerëzve dhe infektimin e mbi 45 milionë të tjerëve për më pak se një vit? Siç është publikuar deri tani këto agjenci, kryesisht amerikane, kanë paralajmëruar për kërcënimin që paraqet një pandemi e panjohur më parë, në bashkësinë e kërcënimeve dhe rreziqeve që do të përballen SHBA-të në të ardhmen. Në janar 2019 drejtori i sigurisë kombëtare Dan Coats i raporton kongresit, se: “Epidemia e sapozbuluar në Kinë mund të kthehet në pandemi botërore dhe ka të ngjarë të shkaktojë një numër të madh vdekjesh, pasoja të rënda në ekonomi. zvogëlimin e rezerve

vave botërore dhe rritjen e nevojës për ndërhyrje të Kombeve të Bashkuara për ndihmë dhe mbështetje”.

Informacioni në kohë sa më të shpejtë për një sulm të mundshëm terrorist, është parësor për të fituar këtë luftë. Duke ndjekur këshillat e specialistëve epidemiologë, ngjashmërisht rezultoni të jetë edhe në luftën kundër pandemisë pasi gjetja e personit zero, apo e personit që mund të zotërojë materialin biologjik të infektuar të prekuri; të vatrës së infeksionit dhe të kohës sa më të shpejtë, është shumë e domosdoshme për të karantinuar zonën, izoluar poseduesit dhe të prekurit, duke kështu në kohë zinxhirin e përhapjes dhe minimizuar pasojat.

Në komunitetin e inteligjencës MEDINT (medical intelligence) është njëra nga agjensitë e zbulimit e cila megjithëse është më pak e njohur deri në kohën kur shpërthen një epidemi apo sëmundje tjetër infektive. Inteligenca mjekësore MEDINT si pjesë e J2, përkufizohet bashkë me Inteligjencën njerëzore HUMINT, Sinjalore SIGINT, Imazhore IMINT, OSINT etj., si një kategori zbulimi e cila merret me grumbullimin, përpunimin, analizimin dhe interpretimin ndaj sistemit të mjekësisë së kundërshtarit. MEDINT kërkon, zbulon dhe informon departamentin e mbrojtjes për arritjet e shkencës dhe kërkimeve biologjike të rrezikshme të armikut, si dhe informacionin mjedisor, i cili ka interes në planifikimin strategjik dhe mjekësor operacional ushtarak. Ky informacion i përgatitur nga MEDINT ka qëllim mbrojtjen e popullatës, të forcave dhe formacioneve luftuese të aleancës; si dhe përgatitjen e vlerësimeve lidhur me kapacitetet biologjike dëmtuese kërkimore shkencore dhe mjekësore të kundërshtarit, si në aspektin civil ashtu edhe në atë ushtarak.

Ky përcaktim i NATO-s për MEDINT i referohet vlerësimeve analitike të kapaciteteve mjekësore të një shteti kundërshtar dhe me qëndrim armiqësor ndaj NATO-s. Ky vlerësim përfshin (strukturën dhe infrastrukturën): analizat dinamike shëndetësore në vazhdimësi, mundësitë e shpërthimit të mundshëm të sëmundjeve, epidemive dhe pandemisë si dhe mundësitë që një shtet kundërshtar i aleancës ka për të zhvilluar armë biologjike. Qëllimi është që duke informuar në kohë lidhshin ushtarak dhe politik, të merren masa mjekësore parandaluese ndaj pasojave të armëve biologjike, epidemive, sëmundjeve etj. Përveç komunitetit të zbulimit në SHBA, ka edhe një sistem kompleks të grumbullimit të informacionit lidhur me shëndetin dhe kujdesin mjekësor të bashkuara këto

në qendrën e parandalimit dhe kontrollit të sëmundjeve. Ky sistem është i përbërë në rreth 100 sisteme vëzhgimi dhe hetimi të shëndetit, përfshirë këtu grumbullimin e informacionit nga zyra lokale për sëmundjet veçanërisht të rëndësishme të tilla si antrax, kolera, ebola dhe këtë vit COVID-19. OSH është organizata lider në rrjetin ndërkombëtar të sistemit të vëzhgimit dhe investigimit të sëmundjeve dhe shëndetit botëror e cila e realizon misionin e saj përmes rrjetit të kundërpërgjigjes dhe alarmit të përhapjes së epidemive. Në 2018 është publikuar nga OSH edhe një listë e sëmundjeve të rrezikshme, duke përfshirë “sëmundjen x” e cila paraqiste të dhëna të mjaftueshme për një epidemi botërore e shkaktuar nga një patogjen, aktualisht i panjohur, i cili nëse nuk parandalohet në kohë, do të shkaktonte shumë viktima njerëzore.

Sfida kryesore e inteligjencës në kushtet e një lufte të mundshme biologjike do të jetë “Çfarë do të ndodhë në vijimësi?”

Ekspertët virologë dhe ato të inteligjencës janë të shqetësuar nga mundësia laboratorike e ruajtjes së materialit biologjik të infektuar me COVID-19, në kushte optimale duke ruajtur virulencën e lartë për një kohë të gjatë. Nëse ky material biologjik i infektuar me COVID-19 do të bjerë në dorën e shteteve, grupeve, organizatave terroriste apo individëve me qëllime kriminale, vlerësohet se COVID-19 do të përdorej dhe do të shërbente si armë e mirëfilltë biologjike. Efektshmëria e saj do të zgjatej deri në daljen e vaksinës, por që ndërkohë do të kishte sjellë dëm të jashtëzakonshme. Kjo armë tashmë në duart e një aktori shtetëror ose jo, nuk do të kishte objektiva rastësorë, por do t'i përzgjidhte ato në vartësi të qëllimit të përdoruesit.

Situata në të cilën ndodhet siguria e qytetarëve të botës, të sigurisë kolektive, të rivlerësimit të kërcënimeve dhe rreziqeve që përballet NATO, apo çdo shtet anëtar i saj; është një leksion që duhet lexuar nga të gjithë dhe të nxirren mësimet e duhura për përballimin. NATO ka kapacitete MEDINT por në kushtet e krijuara do t'ihet të përdorë asetet e vendeve anëtare duke bërë më të domosdoshme ngritjen dhe rritjen e këtyre kapaciteteve edhe në vendin tonë. Spitalet COVID në të gjithë botën por edhe në vendin tonë, nuk janë vetëm institucione ku merret mjekim dhe luftohet kjo sëmundje. Këto ambiente duhet të monitorohen dhe ruhen rreptësisht nga dalja, vjedhja apo moskudësi në trajtimin e mbetjeve biologjike të infektuara. SHBA dhe shumica e vendeve perëndimore janë duke vlerësuar që në këto spitale realisht “mbahen” armë të mundshme biologjike. Në fushën e legjislacionit, mbrojtjes, rendit publik dhe të Inteligjencës, një i infektuar bartës i virusit, duhet të trajtohet si një armë biologjike e mundshme (e qëllimshme ose jo). Po kështu edhe një specialist virolog apo kimist i cili zhvillon kërkime apo ruan në kushte laboratorike të përshtatshme një material biologjik të virusuar, duhet të trajtohet si një terrorist potencial. Fokusimi më i madh në virologji, siç duket do të jetë profil i ri të cilin do të marrë inteligenca duke u fokusuar dhe mbështetur më shumë Inteligjencën Mjekësore MEDINT. Shembulli i SHBA-së, ku ka një numër të madh institucionesh dhe një degë të veçantë që merret me MEDINT, tregon se të gjitha vendet nuk duhet të bëjnë përjashtim për të nxjerrë mësimet dhe adaptuar sistemet e sigurisë kombëtare. Deri në vërtetim të efektivitetit të kundër-armës, vaksinës së COVID-19, lufta vazhdon.

Akademia e Forcave të Armatosura

Me kadetët e bachelor-it dhe kursantët e KPO-së, rihapet viti online

Pas tetë javëve stërvitjeje intensive në QAPU Bunavi, më 12 janar 2021 janë rikthyer në AFA kadetët e bachelor-it dhe kursantët e KPO-së

Pas tetë javëve stërvitjeje intensive në QAPU Bunavi, më 12 janar 2021 janë rikthyer në AFA kadetët e bachelor-it dhe kursantët e KPO-së. Në Qendrën e Arsimimit Profesional të Ushtarit (QAPU) Bunavi, në zbatim të urdhrave të Rektorit të Akademisë së Forcave të Armatosura “Për fillimin e studimeve në programin bachelor në Akademinë e Forcave të Armatosura” dhe urdhrat “Për Zhvillimin e Kursit të Përgatitjes së Oficerit të Ri”, për periudhën 2 nëntor deri më 24 dhjetor 2020 u zhvillua mësim me grupet në përputhje me modulet e miratuara për fazën/semestrin e parë 2.11.2020-15.01.2020. Në total në programin bachelor vazhdojnë ndjekjen e programit 58 studentë. Në KPO vazhdojnë ndjekjen e programit 62 kadetë. Me rastin e rihapjes së vitit të ri akademik, Komandanti i AFA-së Gjeneral brigade Albert Mullai duke iu uruar mirëseardhjen në ambientet e AFA-së, vlerësoi punën e bërë nga i gjithë personeli, pedagog, komandues, mbështetës, studentët e bachelor-it dhe kursantët e KPO-së në realizimin me sukses të programit mësimor në QAPU Bunavi. “Edhe pse kushtet janë të kufizuara në respektim të masave anti-Covid, jeni ju që do të bëni të gjallërohen auditorët dhe sheshi i AFA-së, me lejon t’ju uroj suksese dhe shëndet të plotë në familjet tuaja”, -theksoi Gjeneral Mullai. Në zbatim të udhëzimeve të dala për zhvillimin e procesit mësimor në institucionet arsimore, mësimi do të vazhdojë online deri në një urdhër të dytë.

FA gjatë hapjes së akseve rrugore të bllokuara nga dëbora

Si rezultat i rënies së reshjeve të Sdëborës me intensitet të lartë, strukturat e Forcave të Armatosura kanë vijuar operacionin e tyre për hapjen e akseve rrugore të bllokuara nga dëbora. Konkretisht, me kërkesë të Bashkisë Korçë, efektivë të Detashmentit të Mbrojtjes Rajonale, Korçë, me një mjet special borë-pastruese, kanë kryer operacionin për hapjen e akseve rrugore rurale të bllokuara: Libonik-Sheqeras-Orman-Rëmbec-Pojan-Zvezde-Golloberde-Potgorie-qyteti Maliq, duke bërë të mundur zhblokimin e rrugës (rreth 120 km), që lidhte këto fshatra. Në këto kushte të vështira atmosferike, Forcat e Armatosura janë në gatishmëri dhe të gatshme për të ndërhyrë dhe ndihmuar në rast nevojë. Ndërkohë forcat xheniere janë angazhuar edhe për hapjen e Qafës së Thorës në aksin e bllokuar nga bora Bogë-Theth në Shkodër.

ANGAZHIM PËRBALLË PËRMBYTJEVE

Batalioni i I-rë i Këmbësorisë (b1k) në zonat e Lezhës dhe Shkodrës

Forca Tokësore vijon të jetë e angazhuar në qarkun e Lezhës dhe të Shkodrës, në operacionin humanitar për transportin e banorëve dhe shpërndarjen e ndihmave ushqimore për të prekurit nga përmbytjet e shkaktuara si pasojë e reshjeve të dendura. Batalioni i I-rë i Këmbësorisë (b1k) është angazhuar drejtpërdrejt në zonat e prekura më shumë nga kjo situatë. Në terren janë angazhuar trupa të pajisura me mjete të dedikuara për të tilla situata si dhe janë vënë në dispozicion të autoriteteve të pushtetit vendor dhe lokal automjete të kalueshmërisë së lartë me qëllim transportin e materialeve dhe personave të prekur nga

përmbytjet. Përveç trupave të angazhuara drejtpërdrejt në operacion, trupa të tjera qëndrojnë në gatishmëri në reparte për t’iu përgjigjur çdo

kërkese të mundshme. Angazhimi i Forcës Tokësore do të vazhdojë deri në rikthimin në normalitet të situatës.

Në Qendrën e Arsimimit Profesional të Nënoficerëve

13 kursantë fillojnë Kursin e 8-të të Kryekapterit

Në Qendrën e Arsimimit Profesional të Nënoficerëve filloi, më 12 janar 2021, kursi i tetë i kryekapterit, i përbërë nga 13 kursantë, ku 4 prej tyre janë femra. Kursantët do të ndjekin këtë kurs për një periudhë 4 javore. Kursi ka si qëllim zhvillimin e elementeve themelore të personalitetit të kryekapterit, si këshilltar i komandantit të forcës dhe njësisë dhe detyra të njehsuara me të. Në këtë kurs marrin pjesë nënoficerë me gradën “Kapter”. Për këtë kurs janë marrë të gjitha masat e duhura për zhvillimin normal të programit mësimor, në përputhje me të gjitha udhëzimet e dala për masat anti-covid.

STOLTENBERG PËRGËZON PRESIDENTIN JOE BIDEN NË DITËN E INAUGURIMIT

Sot është fillimi i një kapitulli të ri për Aleancën Transatlantike

Në emër të Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut, unë e përgëzoj Joe Biden për inaugurimin e tij si Presidenti i 46-të i Shteteve të Bashkuara dhe Kamala Harris si Zëvendës President. Sot është fillimi i një kapitulli të ri për Aleancën Transatlantike.

Lidhja midis Amerikës së Veriut dhe Evropës është themeli i sigurisë sonë dhe një NATO e fortë është e mirë si për Amerikën e Veriut ashtu edhe për Evropën. Për më shumë se shtatëdhjetë vjet, Aleanca jonë transatlantike ka garantuar lirinë, paqen dhe sigurinë për popullin tonë. Udhëheqja e SHBA mbetet thelbësore ndërsa ne punojmë së bashku për të mbrojtur demokracitë tona, vlerat tona dhe

rendin ndërkombëtar të bazuar në rregulla.

Aleatët e NATO-s duhet të qëndrojnë së bashku për të adresuar pasojat e sigurisë së rritjes së Kinës, kërcënimin e terrorizmit, përfshirë Afganistanin dhe Irakun, dhe një Rusi më këmbëngulëse. Askush prej nesh nuk mund të përballet me këto sfida vetëm, por së bashku në NATO, ne përfaqësojmë një miliard njerëz dhe gjysmën e fuqisë ushtarake dhe ekonomike të botës. Kështu që unë pres që të punoj ngushtë me Presidentin Biden dhe ta mirëpres atë në Samitin e NATO-s në Bruksel këtë vit. Fokusi ynë do të jetë NATO-2030, iniciativa për ta bërë Aleancën tonë të fortë edhe më të fortë dhe të përshtatshme për të ardhmen”.

NATO 2030: Ruajtja e paqes në një botë të paparashikueshme

Fjalimi kryesor nga Jens Stoltenberg, Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, në Samitin e Rinisë dhe Drejtuesve të Shkencave PO Paris

Është një kënaqësi e veçantë t'i drejtohem një prej institucioneve kryesore arsimore të Francës, sepse Franca është një aleate kryesore e NATO-s. Një anëtar themelues i Aleancës sonë dhe për mbi shtatëdhjetë vjet, ajo ka luajtur një rol vendimtar në ruajtjen e paqes.

Kur kthehem në vitet e mia si student në Universitetin e Oslos, bota ishte një vend krejt tjetër. Në vitin 1987, unë shkrova tezën time mbi Planifikimin Makroekonomik nën pasiguri - se si të menaxhojmë luhatjet e të ardhurave të naftës. Pak e dija atëherë se si do të dukej 'pasiguria' sot. Ishte koha e Luftës së Ftohtë. Koha kur NATO duhej të përqendrohej në një kundërshtar të vetëm: Bashkimin Sovjetik. Dhe kur kufiri midis luftës dhe paqes ishte më i qartë. Sot, kjo është një vijë më e paqartë. Ne kemi nevojë për t'u marrë me kërcënime të shumta që vijnë nga aktorë shtetërorë dhe jo-shtetërorë dhe nga drejtime të shumta - në tokë, në det, në ajër, në hapësirë dhe në hapësirën kibernetike.

Kundërshtarët tanë na sfidojnë duke përdorur bomba dhe aeroplanë. Por edhe robotë dhe algoritme. Në këtë botë më të paparashikueshme, ne përballemi me një Rusi më pohuese, grupet terroriste brutale si ISIS, sulme kibernetike më të sofistikuar. Mr intensifikimin e konkurrencës gjeopolitike, me rritjen e Kinës, teknologji të reja potencialisht të rrezikshme. Prishjet për shkak të ndryshimit të klimës dhe viruse vdekjeprurëse.

Por bota po lëviz më shpejt se kurrë më parë. Pra, duhet të përshtatemi edhe më shpejt. Kjo është arsyeja pse udhëheqësit e NATO-s më kërkuan të bëj një reflektim mbi të ardhmen e Aleancës. Kjo është arsyeja pse unë fillova iniciativën NATO 2030 dhe pse angazhimi me udhëheqësit e nesërm, si ju, është kaq i vlefshëm. Sepse keni lindur në këtë botë të paparashikueshme. Ju keni pjesën më të madhe të sigurisë në sigurinë tonë dhe ju duhet të thoni fjalën tuaj në të ardhmen e NATO-s. Kështu që unë kam caktuar një grup udhëheqësish të rinj në zhvillim nga e gjithë Aleanca për të më këshilluar për NATO 2030. Ata do të ndajnë idetë e tyre me mua në fillim të shkurtit. Në të njëjtën kohë, NATO do të presë dhjetë universitete prestigjioze - duke përfshirë Science Po - për të konkurruar në haka-tonin e parë të politikës së NATO-s, për të zhvilluar ide përcarëse për të ardhmen e NATO-s. Biseda ime me ju sot është pjesë e angazhimit tim më të gjerë me të rinjtë, shoqërinë civile dhe sektorin privat. Kjo do të më ndihmojë të formuloj rekomandimet e mia për NATO 2030, të cilat do t'i paraqes në Samitin e ardhshëm të NATO-s në Bruksel më vonë këtë vit. NATO 2030 ka tre përparësi: Për ta mbajtur Aleancën tonë

ushtarakisht të fortë, ta bëjmë politikisht më të fortë dhe sigurohemi që ajo të marrë një qasje më globale. Më lejoni të marr secilën nga këto me radhë.

Së pari, për një Aleancë të fortë ushtarake, ne duhet të investojmë. Të kemi forcat e duhura me pajisjet e duhura. Dhe ne duhet të mbajmë avantazhin tonë teknologjik. Të mbetet konkurrues në një botë më konkurruese. Por që të kemi ushtri të forta, na duhen edhe shoqëri të forta. Kjo është arsyeja pse rritja e rezistencës është një detyrë kryesore për NATO-n. Na duhet një infrastrukturë më e fuqishme. Rrjetet e energjisë, telekomunikimet - përfshirë 5G, portet, aeroportet, rrugët dhe hekurudhat. Dhe na duhen linja më të sigurta dhe më të larmishme të furnizimit. Për shembull për karburant, ushqim dhe siç kemi parë kohët e fundit, për pajisje mjekësore. Elasticiteti është një përpjekje kolektive dhe kërkon bashkëpunim të vazhdueshëm me partnerë si Bashkimi Evropian. Së bashku, ne duhet të bëjmë më shumë për të identifikuar dhe adresuar boshllëqet në qëndrueshmërinë tonë. Kjo do të thotë që ne duhet të marrim parasysh rreziqet në lidhje me investimet e huaja dhe kontrollin e huaj të aktiveve tona kritike, infrastrukturës dhe teknologjive. Vendi-met mbi investimet dhe pronësinë nuk janë vetëm financiare ose ekonomike. Ne nuk duhet të lejojmë që përfitimet

afatshkurtra ekonomike të minojnë interesat afatgjata të sigurisë.

Prioriteti i dytë i NATO 2030 është forcimi i NATO-s si një aleancë politik. NATO është i vetmi vend ku Evropa dhe Amerika e Veriut bashkohen çdo ditë. Është një platformë unike politike. Ne duhet ta përdorim këtë më shumë për të diskutuar çështje që ndikojnë në sigurinë tonë, siç janë pasojat e ndryshimit të klimës. Dhe për të koordinuar përdorimin e mjeteve tona ushtarake, ekonomike dhe politike në mënyrë më efektive. Kjo platformë unike është gjithashtu vendi më i mirë për të adresuar dallimet tona. Sepse 30 aleatët nuk janë gjithmonë dakord për gjithçka. Por kur nuk pajtohemi, diskutojmë dhe kërkojmë mënyra për të zgjidhur së bashku dallimet tona. Kjo është ajo që ne kemi bërë gjithmonë. Dhe kjo është ajo që ne po bëjmë sot. Për shembull, për t'u marrë me tensionet në Mesdheun Lindor. NATO siguron platformën për Greqinë dhe Turqinë për t'u bashkuar. Ne kemi zhvilluar një mekanizëm midis dy aleatëve. Për të ndihmuar në parandalimin e incidenteve dhe aksidenteve të rrezikshme. Dhe për të hapur rrugën për diskutime diplomatike për të zgjidhur mosmarrëveshjet themelore.

Prioriteti i tretë për NATO 2030 është të sigurojë që Aleanca jonë të

marrë një qasje më globale. NATO duhet të mbetet një organizatë rajonale për Evropën dhe Amerikën e Veriut. Por sfidat me të cilat përballemi janë globale. Nga terrorizmi te përhapja bërthamore. Pandemitë e fushatave dezinformuese. Dhe sigurisht kthimi i konkurrencës së madhe të energjisë, me rritjen e Kinës. Kina nuk është një kundërshtarë dhe ngritja e saj paraqet mundësi për ekonominë dhe tregtinë tonë. Por ka edhe sfida serioze. Kina ka buxhetin e dytë më të madh të mbrojtjes në botë. Ajo vazhdon të investojë masivisht në modernizimin ushtarak. Dhe Kina nuk i ndan vlerat tona. Nuk respekton të drejtat e njeriut. Ajo ngacmon vendet e tjera. Dhe përpiqet të minojë rendin ndërkombëtar të bazuar në rregulla. As Amerika dhe as Evropa nuk mund të merren vetë me sfida të tilla. Kjo është arsyeja pse unë nuk besoj vetëm në Amerikë. Ashtu siç nuk besoj vetëm në Evropë. Unë besoj në Amerikë dhe Evropë së bashku. Sepse së bashku në NATO, ne përfaqësojmë gjysmën e fuqisë ekonomike të botës dhe

gjysmën e fuqisë ushtarake të botës. Pra, ne duhet të adoptojmë një qasje më globale dhe të ndërtojmë një komunitet të demokracivem. Së bashku me partnerët ekzistues, si Australia, Japonia, Zelandë e Re dhe Koreja e Jugut dhe ndoshta të reja, si Brazili dhe India, ne duhet të rritemi për të mbrojtur vlerat tona dhe për të mbrojtur mënyrën tonë të jetës.

Të dashur studentë, fillova duke ju treguar për tezën time universitare. Mbi pasigurinë e krijuar nga luhatjet e çmimeve të naftës. Mesazhi i tezës sime ishte se ne nuk mund të heqim qafe pasigurinë. Por ne mund të gjejmë një mënyrë për të menaxhuar pasigurinë. Sot, i njëjti mesazh është i vërtetë kur bëhet fjalë për sigurinë tonë. Ne nuk e dimë se cila do të jetë kriza tjetër. Pra, ne duhet të jemi të përgatitur për ato të paparashikuarat. Prandaj, na duhet një strategji për t'u marrë me pasigurinë. Ne kemi një të tillë. Kjo strategji është NATO. Të gjitha për një, një për të gjithë. Kështu që pavarësisht se çfarë ndodh, ne mund t'i mbajmë kombet tona të sigurta dhe të lira.

Stoltenberg: Mauritania është një partner i përkushtuar i NATO-s

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Jens Stoltenberg mirëpriti Presidentin e Mauritanisë Mohamed Ould Ghazouani në Selinë e NATO-s më 14 janar 2021, për bisedimet mbi forcimin e bashkëpunimit të sigurisë. “Unë i mirëpres kontributet e rëndësishme të Mauritanisë për sigurinë rajonale. Ju jeni një udhëheqës në grupin G5 Sahel dhe forcat tuaja janë në vijën e parë, duke luftuar terrorizmin në rajon. Ne jemi duke ndjekur nga afër situatën e sigurisë”, tha Sekretari i Përgjithshëm pas vizitës së parë të një Presidenti Mauritanian në NATO. Mauritania ka qenë një vend partner i NATO-s që nga 1995 dhe Sekretari i Përgjithshëm theksoi se Aleanca është e përkushtuar për të ndihmuar Mauritaninë të forcojë aftësitë e saj. Në vitet e fundit, Aleanca ka mbështetur Mauritaninë me ndërtimin e depove të sigurta të municionit, shkatërrimin e municioneve të vjetëruara dhe trajnimin e personelit ushtarak. NATO ndihmoi gjithashtu për të ngritur katër qendra të menaxhimit të krizave në vend. NATO gjithashtu ka mbështetur zhvillimin e aftësive operacionale të Mauritanisë dhe menaxhimit të krizave në fushat e shëndetit publik dhe mbrojtjes civile përmes krijimit të dy njësive të mbrojtjes civile. “Unë jam i kënaqur të them se kemi rënë dakord për një dialog të zgjeruar mbi kundër-terrorizmin”, tha Sekretari i Përgjithshëm. “Ky dialog mund të çojë në një bashkëpunim më të madh midis NATO-s dhe Mauritanisë, duke përfshirë sigurinë e kufirit dhe luftimin e pajisjeve shpërthyes të improvizuara”, shtoi ai. Sekretari i Përgjithshëm diskutoi gjithashtu se si NATO mund të mbështesë G5/Sahel në të ardhmen, për shembull përmes ndërtimit të kapaciteteve. Duke folur për situatën në Libi, Z. Stoltenberg nxitu të gjitha palët në vend dhe të gjithë anëtarët e bashkësisë ndërkombëtare, të mbështesin procesin e Berlinit dhe procesin e udhëhequr nga KB.

ZËVENDËS SEKRETARI I PËRGGJITHSHËM I NATO-S MIRCEA GEOANA

Programi i Shkencës për Paqen dhe Sigurinë (SPS) i NATO-s

NATO ndihmon për të forcuar kapacitetin e mbrojtjes kibernetike të Mongolisë

NATO shënoi përfundimin e suksesshëm të një projekti shumëvjeçar të krijuar për të forcuar kapacitetin e mbrojtjes kibernetike të Mongolisë, një prej partnerëve të NATO-s në të gjithë globin. Projekti u zhvillua midis 2017 dhe 2020 dhe u mbështet nga Programi i Shkencës për Paqen dhe Sigurinë (SPS) i NATO-s. Ky projekt përfshinte krijimin e një Qendre të Sigurisë Kibernetike për Forcat e Armatosura Mongole dhe sigurimin e trajnimit dhe pajisjeve të specializuara. Ai gjithashtu paraqiti mbështetje teknike nga Agjencia e Komunikimit dhe Informacionit e NATO-s.

Përrurimi i Qendrës së re dhe Aftësia e Reagimit të Incidenteve Kibernetike për Ministrinë e Mbrojtjes dhe Shtabin e Përgjithshëm të Forcave të Armatosura Mongole u festua me një ceremoni virtuale të prerjes së shiritit. Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Mircea Geoană dhe ministri i Mbrojtjes i Mongolisë Saikhanbayar Gursed u bashkuan përkatësisht nga Brukseli dhe Ulaanbaatar.

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s theksoi rëndësinë e këtij projekti për të rritur qëndrueshmërinë dhe sigurinë e sistemeve të teknologjisë së informacionit të Mongolisë. “Për-

fundimi me sukses i këtij projekti do të thotë që Mongolia është tani e pajisur më mirë për të parandaluar, zbutur dhe përgjigjur ndaj sfidave kibernetike që kërkojnë të kërcënojnë institucionet e

saj,” vuri në dukje ai. Ministri mongol i Mbrojtjes theksoi se “jo vetëm inxhinierët dhe teknikët e rrjetit po përfitojnë nga pajisjet dhe softueri i siguruar nga projekti, por edhe të gjithë përdoruesit

e rrjetit të Forcave të Armatosura”. Ai më tej vërejtë se “Ky projekt është një paketë e plotë, me përfshirjen e trajnimit efektiv kibernetik për ekipin e sigurisë kibernetike dhe sigurimin e pajisjeve me teknologjinë më të fundit dhe licencimin zyrtar.”

Në ngjarje, Shefi i Shtabit të Agjencisë së Komunikimit dhe Informacionit të NATO-s gjeneralmajor Göksel Sevindik tha se “Kjo aftësi e re do të jetë si një qendër kombëtare për t’iu përgjigjur sulmeve kibernetike dhe një pikë qendrore për bashkëpunimin me kombet e tjera në sigurinë kibernetike.”

Programi i Shkencës për Paqen dhe Sigurinë i NATO-s ka luajtur një rol të rëndësishëm në rritjen e bashkëpunimit praktik midis NATO-s dhe Mongolisë për çështje me interes të përbashkët; dhe ka kontribuar

në konsolidimin e këtij partneriteti. “Një gamë e gjerë e aktiviteteve të mbështetura nga Programi i Shkencës për Paqen dhe Sigurinë e NATO-s ndihmon për të krijuar një komunitet të shquar të shkencëtarëve, ekspertëve dhe politikëbërësve në të gjithë botën, nga NATO dhe vendet partnere, të cilët ndajnë njohuri dhe zhvillojnë ide novatore për të adresuar sfidat e sigurisë sot dhe nesër”, vuri në dukje Dr. Deniz Beten, SPS i Lartë dhe Këshilltar i Bashkëpunimit të Partneritetit. Që nga viti 2012, Programi Shkencë për Paqe dhe Siguri ka bashkëpunuar me Mongolinë jo vetëm për të trajtuar sfidat e sigurisë kibernetike, por edhe për të mbështetur përpjekjet drejt krijimit të një baze të dhënash për të gjurmuar rehabilitimin dhe restaurimin e ish zonave ushtarake në vend.

Intervistë me shkencëtarin Lorenzo Capineri

Shkencëtarët e NATO-s në Universitetin e Firences në Itali

Radari holografik dhe impulsiv nën sipërfaqe për minat tokësore dhe zbulimi i pajisjeve shpërthyese të improvizuara

NATO punon me rrjete ndërkombëtare të shkencëtarëve dhe studiuesve nga aleatët dhe vendet partnere. Kërkimi i tyre përfshin si projekte të lidhura me sigurinë e shkencës civile ashtu edhe projekte të inovacionit të mbrojtjes për të zhvilluar aftësi afatgjata. NATO mbështet këta shkencëtarë duke siguruar fonde për grante; krijimin e linjave që lejojnë shkencëtarët të ndajnë dhe të marrin këshilla të ekspertëve; dhe organizimin e aktiviteteve të personalizuar që rrisin bashkëpunimin praktik në shkencën e lidhur me sigurinë. Asgjësimi i mjeteve shpërthyese (EOD) është një nga punët më të rrezikshme në botë. Por me miliona copa municionesh të mbetura nga konfliktet në të gjithë botën, është e nevojshme të zbulohen dhe të hiqen mbetjet shpërthyese të luftës, për të mbrojtur civilët. Për të ndihmuar me këtë punë të rrezikshme, shkencëtarët e NATO-s në Universitetin e Firences në Itali kanë zhvilluar gjeneratën e parë të një roboti të ri EOD. “UGO-1” është më i vogël, më i zgjuar dhe më i shkathët se pajisjet e mëparshme dhe ka dy lloje të reja radari për të zbuluar dhe identifikuar shpejt objektet nëntokësore.

Intervistë me Lorenzo Capineri, Asistent Profesor në fushën e Elektronikës në Universitetin e Firences-Itali

Projekti UGO-1 u lançua në 2015, dhe ju kohët e fundit filluat të punoni në projektin vijues DEMINING ROBOTS. Cilat janë disa nga mësimet kryesore të nxjerra nga UGO-1 që po sillni në këtë projekt të ri?

Një mësim i rëndësishëm për ekipin tonë ishte të mësuarit se si të menaxhonte një projekt multikulturor, ku vlera e shtuar vinte nga bashkëpunimi midis shkencëtarëve të kombeve të ndryshme (përfshirë Italinë, Ukrainën dhe Shtetet e Bashkuara). Tema e inovacionit në siguri për operacionet e pastrimit të minave ishte pika tërheqëse për të gjithë

anëtarët e ekipit në këtë projekt, dhe të gjithë ata personalisht kontribuan në arritjen e këtij qëllimi. Një mësim tjetër kryesor i mësuar ishte se ekziston një avantazh konkret i përdorimit të një skaneri robotik në terren për të rritur sigurinë dhe produktivitetin e çminimit duke përdorur sensorë të përparuar të personalizuar - por instalimi i të gjitha këtyre mjeteve në një robot të vetëm mund të jetë shumë kompleks dhe jo efektiv. Kështu që ne kuptuam që një ekip robotësh bashkëpunues mund të jetë një zgjidhje më e mirë, e cila do të hulumtohet në projektin e ri. Të dy mësimet e marra janë të dobishme për projektin aktual, ku do të zbatohet përparim i rëndësishëm në multisensorë dhe robotë bashkëpunues me një numër më të madh të ekipeve ndërkombëtare me grupe të ndryshme aftësish.

Cila ishte një nga sfidat ose pengesat më të mëdha që ju është dashur të kapërceni gjatë punës në këtë projekt?

Sfida më e rëndësishme ishte sigurisht ajo e integritetit të të gjithë përbërësve të projektit të kryer në vende të ndryshme në një sistem robotik që funksionon në tokë natyrore. Për shembull, problemi i importimit dhe eksportimit të pajisjeve dhe instrumenteve të zhvilluara ka kufizuar kohën në dispozicion për të provuar si pajisjet e vetme, ashtu edhe të gjithë sistemin.

Si e imagjinoni se UGO-1 mund të përdoret në të ardhmen? Kush mund të përfitojë nga ajo, dhe në cilat kontekste?

Koncepti i UGO-1 është zhvilluar tani për robotë të ndryshëm

bashkëpunues, të kontrolluar nga distanca me një ndërfaqe të lehtë njeri-komputer. Kjo lejon që të dyja kërkesat ushtarake dhe civile, për të zbuluar objekte ose struktura nën sipërfaqe me kohë shumë të ulët konfigurimi. Ky është një avantazh kryesor në krahasim me radarin ose detektorët e metaleve të zakonshëm të mbajtur me dorë, me depërtim në tokë. Ka shumë zona të konsoliduara për përdorim civil, si inspektimi i dyshemesë, rrugës dhe trotuarit, brenda dhe jashtë. Në projektin e ri, ka përdorues përfundimtarë industrialë të cilët janë vërtet të interesuar të shohin një version të UGO-1 të pajisur me një radar ultra të gjerë me depërtim në tokë për anketime të trashësisë së trotuarit, ose në përdorimin e radarit mikrovalë holografik për të zbuluar shërbime nëntokësore ose kulturore sendet e trashëgimisë.

Cili është ndikimi i projektit tuaj në sigurinë dhe punën e NATO-s me vendet partnere?

Ndarja e zgjidhjeve teknologjike për çminimin me vendet partnere si Ukraina është një nga ndikimet më të rëndësishme të këtij projekti. Ky ndikim demonstron gjithashtu nga angazhimi i përdoruesve të rrezikshëm që operojnë në vendet pas konfliktit në operacionet e zbulimit dhe heqjes së kërcënimeve shpërthyese. Për më tepër, bashkëpunimi midis shkencëtarëve të rinj nga vende të ndryshme përmirëson

aftësinë e dialogut dhe krahasimin e metodave të hulumtimit dhe zgjidhjeve të propozuara. Ky rrjet lehtësohet nga përdorimi intensiv dhe i rregullt i takimeve në grupe, në telekonferenca dhe personalisht para COVID-19.

Sa ishte e rëndësishme sfondi juaj për zhvillimin e këtij projekti?

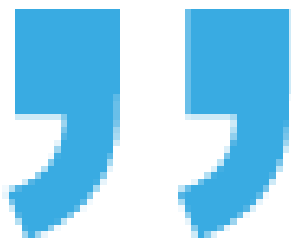
Historiku im në inxhinieri elektronike është zhvilluar me kalimin e viteve për të krijuar sisteme dhe instrumente të plota që janë të përdorshme dhe të dobishme në fushën mjekësore dhe në testet jo shkatërruese. Qasja e inxhinierit të sistemit dhe përvoja në udhëheqjen e projekteve institucionale dhe industriale, kanë qenë gjithashtu jashtëzakonisht të dobishme për zhvillimin dhe menaxhimin e projektit.

Cilat fusha të ekspertizës ishin të nevojshme për të krijuar këtë prototip? Çfarë ekspertize tjetër sollën në tryezë partnerët tuaj të projektit?

Zhvillimi i UGO-1, dhe tani evolucioni i tij në projektin DEMINING ROBOTS, kërkon skuadra me prejardhje të ndryshme - në elektronikë, robotikë, elektromagnetizëm, shkencë kompjuterike dhe gjeofizikë të aplikuar. Për më tepër, aplikimi specifik për zbulimin e minave tokësore kërkonte që drejtuesit e ekipeve tashmë të kishin përvojë në projekte që lidhen me këtë fushë.

Çfarë këshille keni për të rinjtë që janë të interesuar për robotikë dhe që dëshirojnë të punojnë në një projekt si juaji një ditë?

Këshilla që unë do t’u jepja studiuesve të rinj është të ndajnë specializimin / përsosmërinë e tyre kërkimore me të tjerët duke operuar në një projekt të organizuar ku të gjithë ata kanë një rol dhe përgjegjësi në detyrat e përcaktuara. Kjo do të sigurojë një perspektivë të re për të bërë kërkimin e tyre jo të kufizuar në grupin e tyre kërkimor dhe laboratorin në një mjedis ndërkombëtar dhe multidisiplinar.

Ekipet e kërkim-shpëtimit kanë intervenuar në fshatin Kuzmin të Fushë Kosovës, ku kanë shpëtuar 3 qytetarë të ngjuar në shtëpitë e tyre. Operacionet e FSK-së, kanë vazhduar edhe gjate diteve te janarit, për t'iu dalë në ndihmë qytetarëve dhe institucioneve në përballimin e situatës emergjente.

Forca e Sigurisë së Kosovës (FSK)

Forcat e kërkim-shpëtimit urban në ndihmë të banorëve nga përmbytjet

FSK, në gjendje gatishmërie 24 orë në 7 ditë të javës për të intervenuar me kapacitetet e saj operacionale, duke iu përgjigjur kërkesave që vijnë nga institucionet shtetërore

Forca e Sigurisë së Kosovës (FSK), pas reshjeve të vazhdueshme ditëve të fundit dhe vërshimeve në gjithë territorin e Kosovës, me njësitet e specializuara për reagim në kriza, ekipet e kërkim-shpëtimit dhe të xhenios, u doli në ndihmë qytetarëve dhe institucioneve shtetërore në përballimin e situatës, me fokus të veçantë në shpëtimin e jetës së njerëzve. Pas vërshimeve të para, FSK-ja ka marrë masat për të vlerësuar situatën në terren, duke angazhuar Kompaninë për Operacione me Civilë, në nivel vendi. Janë pranuar kërkesat e para për mbështetje nga Komuna e Gjakovës, përmes Institucioneve Qeveritare për t'i mbështetur autoritetet civile, për zhvendosjen dhe strehimin e 55 qytetarëve në Aeroportin e Gjakovës. Në ditët në vazhdim, ekipet e kërkim-shpëtimit kanë intervenuar në fshatin Kuzmin të Fushë Kosovës, ku kanë shpëtuar 3 qytetarë të ngjuar në shtëpitë e tyre. Operacionet e FSK-së, kanë vazhduar edhe gjate diteve te janarit, për t'iu dalë në ndihmë qytetarëve dhe institucioneve në përballimin e situatës emergjente. FSK-ja i ka dalë në ndihmë Policisë së Kosovës, në pengimin e përmbytjes së objektit të Forenzikës të Policisë së Kosovës, ku u angazhuan ekipet Xheniere të Gardës Kombëtare, gjithashtu kanë intervenuar edhe në Klinikën e Pulmologjisë në

QKUK-së, ku kanë penguar përmbytjen e objektit. Njësitet e kërkim-shpëtimit në ujëra, gjatë ditës dhe natës kanë vepruar në rajonin e Drenasit, në fshatrat

Poklek, Shtrbullovë e Komaran, ku kanë shpëtuar 43 qytetarë të ngjuar në shtëpitë e tyre. Ekipet e kërkim-shpëtimit, kanë shpëtuar dhe evakuuar 3 banorë të fshatit

Volljak të Klinës. Më 12 janar, ekipet profesionale të FSK-së, kanë realizuar operacione të kërkim-shpëtimit edhe në komunën e Fushë Kosovës, Vushtrrisë

dhe Prizrenit, ku kanë shpëtuar dhe evakuuar 16 persona. FSK-ja është në gjendje gatishmërie 24 orë në 7 ditë të javës për të intervenuar me kapacitetet e saj operacionale, duke iu përgjigjur kërkesave që vijnë nga institucionet shtetërore. Vërshimet kanë shkatërruar edhe infrastrukturën rrugore, ku janë dëmtuar disa ura. FSK-ja me ekipet e Xhenios, kanë bërë vlerësimin e urës së dëmtuar në fshatin Dobroshec të Drenasit dhe urës në fshatin Hajnoc të Kamenicës, me qëllim të ngritjes së urave të lëvizshme të FSK-së për të mundësuar lëvizjen e lirë të qytetarëve. Forca e Sigurisë së Kosovës është e përgatitur për t'iu dalë në ndihmë institucioneve të Kosovës, dhe të gjithë qytetarëve në raste të situatave emergjente si në kërkim-shpëtim në ujëra, male dhe kërkim-shpëtim urban.

Në Ministrinë e Mbrojtjes, u organizua ceremonia e daljes në pension të rregullt të gjeneralmajorit Zymer Halimi, këshilltar i Presidentit të Republikës së Kosovës. Në ceremoninë e organizuar me këtë rast, morën pjesë ministri i Mbrojtjes Anton Quni, zv. Ministri Muhamedali Mërgja, komandanti i FSK-së gjenerallejtënant Rrahman Rama, drejtori i NALT-it, gjeneral Frank Best, gjeneralë dhe oficerë të lartë të FSK-së, zyrtarë të Ministrisë së Mbrojtjes, përfaqësues të NALT-it, atashe dhe këshilltarë ushtarakë ndërkombëtar, si dhe bashkëpunëtorë, miq dhe familjarë të gjeneral Halimit. Në fjalën përshëndetëse të mbajtur me këtë rast, ministri Quni, vlerësoi lart angazhimin jetësor dhe kontributin e tij në luftë dhe në paqe, duke theksuar profesionalizimin e gjeneral Halimit, në ngritjen e kapaciteteve të Ushtrisë së Kosovës - FSK-së. "Si një ushtarak me eksperiencë të mjaftueshme profesionale dhe i mishëruar me parimet, vlerat dhe standardet më të larta të ushtarakut bashkëkohor, ju përmbushët me sukses maksimal përgjegjësitë strategjike në detyrat udhëheqëse në Komandën e Forcave Tokësore, si dhe ato në nivel të udhëheqjes strategjike të operacioneve të FSK-së, dhe këshilldhënies nga fusha e strategjisë dhe e mbrojtjes të Presidentit të Republikës së Kosovës". Komandanti i FSK-së, gjenerallejtënant Rrahman Rama, njëherësh edhe bashkëluftëtar i gjeneral Halimit, vlerësoi lart kontributin e tij, në luftën

Gjeneralmajor Zymer Halimi merr medaljen për "Shërbim të shquar"

Çlirimtare, në Trupat Mbrojtëse të Kosovës, duke u fokusuar në ngritjen dhe strukturimin e FSK-së, si dhe kontributin e tij, për ta avancuar FSK-në, me mision Ushtarak Mbrojtës, që dha edhe nga pozita e këshilltarit të Presidentit të Republikës së Kosovës. Ai, ndër të tjera në fjalën e tij, tha: "Këto momente janë ndjenja të veçanta dhe emocione të përziera së bashku me krenarinë. Unë kam pasur nderin që të punoja me gjeneral Besin, (me këtë emër e kemi thirr gjithmonë), kohë të gjatë, që nga koha e luftës çlirimtare si bashkëluftëtar, por edhe në ndërtimin e institucioneve tona të sigurisë, kam pasur rastin të punojmë mbi 20 vjet bashkë. Këshillat

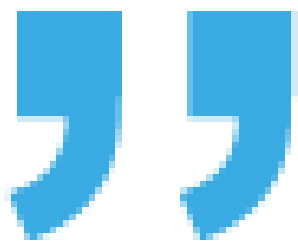
e tij, kanë qenë të vlerëshme për mua dhe zhvillimin e institucionit. Është me rëndësi me dal me nder, me krenari dhe faqebardhë nga institucioni ku ke punuar kohë të gjatë. Ndërtimi i FSK-së ka qenë proces, ku kontributi i tij, gjatë ngritjes dhe transformimit e deri te ngritja e ushtrisë ka qenë i jashtëzakonshëm. Të faleminderit gjeneral për shërbimin dhe kontributin që ke dhënë për institucionin dhe vendin". Nga ana e tij, gjeneral majori Zymer Halimi falënderoi ministrin, komandantin si dhe tërë stafin e MM dhe të FSK-së, për bashkëpunimin e ndërsjellët në ngritjen dhe profesionalizimin e FSK-së. Ka qenë nder, privilegj dhe krenari

shërbimi im në etapat më të rëndësishme të Çlirimit, ndërtimit dhe zhvillimit të vendit tim. Na mësuan dhe na trasuan rrugën Dëshmorët, Heronjtë që ranë për të mos vdekur kurrë. Kaloi një kohë e gjatë e punës së përbashkët me shumicën nga ju prezent, edhe pse një punë jo e lehtë, me shumë e shumë sfida dhe sakrificë. Por, falë punës së përbashkët, punës kolektive, mirëkuptimit nga lidhshipi, vartësve, stafit tim të ngushtë, personelit të Presidencës, bashkëpunimi me ekipet e NALT-it dhe ekepeve parapake që na këshilluan në vazhdimësi, përkrahjen e pakursyer nga familja, rrethi familjar, shokët dhe miqtë". Gjeneral Halimi, më tej, tha: "FSK-ja tani ka arritur një standard të lartë të organizimit dhe funksionimit. Është institucioni më i vlerësuar vite me radhë dhe prin si shembull për institucionet në vendin tonë. Unë dëshiroj që FSK-ja të vazhdojë punën dhe profesionalizimin e saj deri në përmbushjen e planeve dhe objektivave të saj". Ministri i Mbrojtjes zoti Anton Quni i ndau medaljen për "Shërbim të shquar", kurse komandanti i FSK-së, gjenerallejtënant Rrahman Rama i ndau "Medaljen e karrierës", për merita të veçanta dhe kontributin e dhënë gjatë shërbimit në FSK.

FSK-ja e ka ngritur gjendjen e gatishmërisë

Kryeministri i Kosovës, z. Abdul Klah Hoti, së bashku me ministrin e Mbrojtjes, z. Anton Quni dhe zëvendëskomandantin e FSK-së, gjeneralmajor Enver Cikaqi, vizituan fshatin Dobroshec të Komunës së Drenasit, pas reshjeve të vazhdueshme të shiut dhe vërshimeve në shtëpitë, rrugët dhe urat, me qëllim të përkrahjes së komunës dhe qytetarëve të saj.

Kryeministri Hoti, ministri Quni dhe gjeneral Cikaqi, u njoftuan nga kryetari i Drenasit, z. Ramiz Lladrovci, për gjendjen aktuale në komunën e tij, pas vërshimeve të ditëve të fundit. Ata më pas vizituan fshatin Dobroshec, ku pati dëme të konsiderueshme nga vërshimi i ujërave pas reshjeve të pandërprera. Pas situatës së krijuar në terren, FSK-ja e ka ngritur gjendjen e gatishmërisë dhe është duke realizuar operacione në disa zona në Kosovë, duke iu dalë në ndihmë qytetarëve të vendit. Këto operacione do të vazhdojnë deri në normalizimin e situatës.

“Ju jeni ekipi i parë kirurgjik maqedonas që merrni pjesë në një mision të NATO-s si një ekip nga një vend anëtar. Ju do të mësoni nga më të mirët sepse partneri ynë Norvegjia është e njohur për zhvillimin e mjekësisë ushtarake,” -tha ministrja Shekerinska.

MISIONI I NATO-S “MBËSHTETJE E VENDOSUR”-AFGANISTAN

Mjekët ushtarakë trajnohen në Norvegji për misionin në Afganistan

Trajnimi do të konsistojë në trajnime themelore ushtarake dhe ekipore, leksione dhe punë në grupe, pasuar nga trajnime speciale në kirurgjinë ushtarake

Ministrja e Mbrojtjes Radmilla Shekerinska dhe ministri i Shëndetësisë Venko Filipçe u takuan me ekipin kirurgjikal prej gjashtë anëtarësh nga shëndetësia publike dhe ushtarake, e cila do të vendoset brenda spitalit norvegjez në Kabul, Afganistan, nga marsi deri në shtator të këtij viti. Para dërgimit në misionin “Mbështetjes e Vendosur” në Mars 2021, ekipit i parapriu një kurs trainimi tre-mujor në Mbretërinë e Norvegjisë, së bashku me kolegët norvegjezë të cilët do të jenë pjesë e të njëjtit rotacion në Kabul. Ky trajnim do të konsistojë në trajnime themelore ushtarake dhe ekipore, leksione dhe punë në grupe, pasuar nga trajnime speciale në kirurgjinë ushtarake. “Ju jeni ekipi i parë kirurgjik maqedonas që merrni pjesë në një mision të NATO-s si një ekip nga një vend anëtar. Ju do të mësoni nga më të mirët sepse partneri ynë Norvegjia është e njohur për zhvillimin e mjekësisë ushtarake,” -tha ministrja Shekerinska. Ajo shtoi se Maqedonia e Veriut si një anëtare e NATO-s deri në vitin 2028 duhet të zhvillojë aftësinë e NATO-s në formën e një ekipi kirurgjik që do të jetë në dispozicion si një burim i NATO-s. Pjesëmarrja në këtë mision në Afganistan është një nga hapat në përgatitjen dhe zhvillimin e kësaj aftësie.

Duke i uruar ata për zgjedhjen, ministri Filipçe theksoi rëndësinë e pjesëmarrjes së ekipit në misionin “Mbështetjes e Vendosur” dhe tha

se ky projekt është i rëndësishëm jo vetëm për Ministrinë e Mbrojtjes por edhe për të gjithë vendin sepse anëtarësimi në NATO nënkupton zhvillimin e ekipeve mjekësore për

ndërhyrjen e shpejtë. “Pjesëmarrja juaj në mision do të përfitojë nga i gjithë sistemi shëndetësor publik sepse ju do të aplikoni njohuritë tuaja por gjithashtu do t’ia transferoni ato

kursantëve dhe studentëve”, -tha ministri.

Ekipi përbëhet nga tre mjekë specialistë në traumatologji, kirurgji të përgjithshme dhe anesteziologji

dhe tre infermiere. Pesë prej tyre janë nga shëndeti publik, dhe një është infermiere nga Batalioni i Mbështetjes Mjekësore të Armatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Përfshirja e mjekëve dhe infermierëve të shëndetit publik në rotacionin e spitalit norvegjez në Kabul bazohet në një Memorandum Bashkëpunimi midis Ministrive të Mbrojtjes dhe Shëndetësisë, sipas të cilit ekipi sigurohet nga Ministria e Shëndetësisë dhe financohet nga Ministria e Mbrojtjes. Kostoja e trajnimit dhe mbështetjes logjistike në mision mbulohet nga Mbretëria e Norvegjisë.

Maqedonia e Veriut dhe Mbretëria e Norvegjisë kishin një bashkëpunim jashtëzakonisht të suksesshëm në fushën e bashkëpunimit mjekësor ushtarak në kuadër të forcës ISAF në Afganistan. Mjekët dhe teknikët maqedonas dhe norvegjezë punuan së bashku në shtatë rotacione në misionin e Aleancës në Afganistan nga viti 2008 deri 2012, i cili kontribuoi në zhvillimin e ndërveprimit në këtë fushë, njohjen reciproke dhe rritjen e besimit midis dy vendeve.

Paqeruajtësit maqedonas me misione në NATO, BE dhe OKB

Ministrja e Mbrojtjes Radmilla Shekerinska përmes një lidhjeje me video-konferencë bisedoi me pjesëtarët e Armatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, të vendosur në tre kontinente në misionet e NATO-s, Bashkimit Evropian dhe Kombeve të Bashkuara. “Është kënaqësi t’ju shoh të gjithë të shëndetshëm dhe të gjallë. Këtë vit, së pari ju uroj shëndet të mirë, sepse kriza pandemike na tregoi se kjo është e gjëja më e vlefshme. Ju falënderoj që edhe në kushte dhe sfida të tilla, ju i kryeni detyrat tuaja në mënyrën më profesionale, të përkushtuar dhe të motivuar, gjë që tregon se Maqedonia e Veriut mbetet aleati më me besim të lartë në NATO, por edhe në misionet e BE-së dhe të Kombeve të Bashkuara”, -tha ministrja Shekerinska në takim. Ajo shtoi se përvojat që paqeruajtësit fitojnë në misione do të kenë një rëndësi të madhe për përgatitjet e Armatës në shtëpi, por edhe për kolegët e tyre në rotacionet e ardhshme. Shekerinska tha se kjo gjeneratë e paqeruajtësve do të

hyjë në histori si gjenerata e parë që do të tregojë se cila është vlera jonë, por jo vetëm si partner, por edhe si një anëtar i plotë i NATO-s, si një aleat. “Ky ishte një vit i vështirë me shumë sfida për shkak të pandemisë, por edhe një vit i suksesshëm të madh në mbrojtje. Anëtarësimi ynë në NATO ju jep mundësinë të thoni se ju jeni paqeruajtësit e parë që merrni pjesë në misione në mënyrë të barabartë me homologët e tuaj nga vendet Aleate. Ju tregoni se Armata e Maqedonisë së Veriut mund të konsiderohet si një aleat i NATO-s,” -tha ministrja. Ministrja përshëndeti paqeruajtësit në Afganistan të cilët u prekën nga pandemia por luftuan me sëmundjen pa pasoja. “Kontingjenti i KFOR-it, i cili po rritet në numër këtë vit, tregon se ne gjithashtu mund të kontribuojmë në sigurinë rajonale,” -tha ajo, dhe paqeruajtësve që na përfaqësojnë për herë të parë në kontinentin afrikan në misionin e BE-së në Republikën e Afrikës Qendrore, u tha se përvoja e tyre është e vlefshme për të treguar dhe forcuar rolin në misionet e BE-së. “Ne vazhdojmë të

mbështesim përpjekjet për paqe dhe siguri të qëndrueshme edhe në Liban, duke marrë pjesë në misionin e Kombeve të Bashkuara UNIFIL”, -shtoi ajo.

Në video-konferencë morën pjesë pjesëtarë të kontingjentëve maqedonase në misionet e NATO-s “Mbështetja e Vendosur” në Afganistan dhe KFOR-it në Kosovë, misionet e Bashkimit Evropian, ALTHEA në Bosnjë dhe Hercegovinë dhe Republikën e Afrikës Qendrore dhe misionin e Kombeve të Bashkuara në Liban, UNIFIL. Ata dërguan një mesazh unik, se morali dhe shëndeti janë në një nivel të lartë, se ata kryejnë detyrat e tyre në mënyrë të vazhdueshme dhe kanë bashkëpunim të shkëlqyeshëm me homologët e tyre nga vendet aleate. Zëvendës shefi i Shtabit të Përgjithshëm, gjeneral Azim Nuredin dhe komandanti i komandës së operacioneve, gjenerali Pavle Arsoški, gjithashtu folën në takim përmas video-konferencës dhe shprehën kënaqësinë me rezultatet e paqeruajtësve tanë.

Po kthehej nga misioni paqeruajtës ALTHEA në Bosnjë dhe Hercegovinë

Trembëdhjetë vite nga rrëzimi i helikopterit afër Bllacës së Katlanovës

Më 12 janar 2008, 13 vite më parë, në një aksident me helikopter, afër Bllacës së Katlanovës, njëmbëdhjetë pjesëtarë të Armatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut humbën jetën tragjikisht. Me një minutë heshtje dhe kurora me lule të freskëta, në memorialin afër Bllacës së Katlanovës, bashkë me anëtarët e familjes së tyre, bënë homazhe edhe delegacione nga Ministria e Mbrojtjes dhe Shtabi i Përgjithshëm i Armatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, të përbërë nga zëvendës shefi i Shtabit të Përgjithshëm, gjeneralmajor Azim Nuredin dhe sekretari shtetëror në Ministri, Dragan Nikoliq, nga Kabineti i Presidentit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Komanda e Operacioneve, Forca Ajrore WING, Brigada e Parë e Këmbësorisë dhe Komuna e Petrovecit. Përvjetori i rrëzimit të helikopterit u shënuar gjithashtu në kazemat “Strasho Pinxhur” në Petrovec. Ceremoni përkujtimore në nder të viktimave u mbajt edhe në Kampin Butmir në Sarajevë, Bosnjë dhe Hercegovinë. Helikopteri i Armatës Mi-17, duke u kthyer nga misioni paqeruajtës ALTHEA, u rrëzua më 12 janar 2008, pranë Bllacës së Katlanovës, duke humbur tragjikisht jetën nënkoloneli Toni Spasovski, majori Goran Ristovski, kapitenët Brane Spasovski dhe Igor Gjorevski, flamurtarët Slavčo Vasilev dhe Toni Davitkovski, rreshterët e vjetër Janko Shiriq dhe Aleksandar Taskovski, rreshterët Miki Ivanovski dhe Aleksandar Vasiq dhe tetari Zlatko Veljanoski.

Përparësia e politikës së jashtme e Malit të Zi është përshpejtimi i procesit të reformës në mënyrë që të përmbushë kushtet për anëtarësim në Bashkimin Evropian. Injac theksoi se Bullgaria bëri shumë për Malin e Zi, si dhe të gjithë Ballkanin Perëndimor, gjatë presidencës së BE-së.

MINISTRJA OLIVERA INJAC-AMBASADORJA ALEXANDROVA

Mali i Zi-Bullgari: Bashkëpunim në rritje në fushën e mbrojtjes

Kadetët malazezë do të arsimohen në Akademinë Ushtarake “Georgi Rakovski” në Sofje dhe Akademinë Detare “Nikola Vaptsarov” në Varna

Ministrja e Mbrojtjes e Malit të Zi, Olivera Injac u takua me Ambasadorin Bullgar Meglena Plugchieva Alexandrova. Ministrja Injac falënderoi Republikën e Bullgarisë për mbështetjen e saj politike dhe eksperte ndaj Malit të Zi, në përmbushjen e detyrimeve nga axhenda e integritetit evropian. Ajo theksoi se përparësia e politikës së jashtme e Malit të Zi është përshpejtimi i procesit të reformës në mënyrë që të përmbushë kushtet për anëtarësim në Bashkimin Evropian. Injac theksoi se Bullgaria bëri shumë për Malin e Zi, si dhe të gjithë Ballkanin Perëndimor, gjatë presidencës së BE-së. Në të njëjtën kohë, ajo vuri në dukje se bashkëpunimi aleat midis dy vendeve brenda Aleancës dhe mbështetja e përbashkët për politikën e “dyerve të hapura” të NATO-s japin një kontribut të veçantë në stabilitetin dhe sigurinë e rajonit.

Në drejtim të bashkëpunimit dypalësh të mbrojtjes, Injac shprehu gatishmërinë e Ministrisë së Mbrojtjes për ta dinamizuar atë përmes projekteve me rëndësi të ndërsjellë, duke treguar rezultatet cilësore nga periudha e mëparshme, si dhe bashkëpunimin e shkëlqyeshëm brenda iniciativave rajonale. Ambasadori i Bullgarisë përgëzoi Ministren Injac për detyrën e saj të re dhe i uroi asaj një mandat të suksesshëm në periudhën e ardhshme, duke theksuar rëndësinë e marrëdhënieve miqësore midis dy vendeve, si dhe gatishmërinë e Bullgarisë për të ndihmuar Malin e Zi të përshpejtojë përparimin në rrugën e integritetit evropian.

Ajo përgëzoi rezultatet e arritura

Ambasadori i Bullgarisë përgëzoi Ministren Injac për detyrën e saj të re dhe i uroi asaj një mandat të suksesshëm në periudhën e ardhshme, duke theksuar rëndësinë e marrëdhënieve miqësore midis dy vendeve, si dhe gatishmërinë e Bullgarisë për të ndihmuar Malin e Zi të përshpejtojë përparimin në rrugën e integritetit evropian.

nga Mali i Zi në drejtim të forcimit të sistemit të mbrojtjes dhe theksoi rolin shumë të rëndësishëm të Malit të Zi në kontekstin e sigurisë dhe stabilitetit rajonal. Bashkëbiseduesit gjithashtu shpre-

hën kënaqësinë për mundësinë e hapur për arsimimin e kadetëve malazesë në Akademinë Ushtarake “Georgi Rakovski” në Sofje dhe Akademinë Detare “Nikola Vaptsarov” në Varna.

Mali i Zi i përkushtuar në marrëdhëniet me Slloveninë

Ministrja e Mbrojtjes Olivera Injac u takua me Ambasadorin e Republikës së Sllovenisë në Malin e Zi Gregor Presker dhe Kapitenin e të Dërguarit të Mbrojtjes të anijes luf-tarake Boris Geršak. Duke shprehur kënaqësi për takimin, Ministrja Injac theksoi se Mali i Zi dhe Republika e Sllovenisë janë vende që tradicionalisht ushqejnë marrëdhënie të ngushta miqësore, përfshirë bashkëpunimin e shkëlqyeshëm në iniciativat rajonale. Bashkëpunimi midis Malit të Zi dhe Republikës së Sllovenisë ka qenë gjithmonë i një rëndësie të veçantë në rrugën drejt realizimit të axhendës së reformave dhe integriteteve malazeze, theksoi Injac. Ajo veçanërisht theksoi rolin e Sllovenisë në përparimin e përgjithshëm të rajonit, duke pasur parasysh angazhimin e saj aktiv për integritetin e suksesshëm të vendeve të Ballkanit Perëndimor në BE dhe NATO. Injac shprehu kënaqësinë për suksesin e kontributit të përbashkët të Ushtrive të të dy vendeve në Grupin Shumëkombësh të Betejës në Letoni brenda Pranisë së Forcuar në Lindje (eFP). Ministrja vuri në dukje rëndësinë e përmirësimit të mëtejshëm të përbajtjes së bashkëpunimit dypalësh, përmes shkëmbimit të përvojave, aftësive dhe njohurive në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, trajnimeve të përbashkëta, si dhe brenda iniciativave rajonale. Në këtë drejtim, Injac shprehu kënaqësinë me ftesën e homologut të saj slloven për të vizituar Slloveninë, me pritjen që takimi të kontribuojë në forcimin e lidhjeve aleate brenda sistemit të sigurisë kolektive, si dhe stabilitetit rajonal. Ambasadori Presker përgëzoi Ministrin Injac për emërimin e saj si Ministre e Mbrojtjes dhe vuri në dukje se Mali i Zi dhe Republika e Sllovenisë kanë zhvilluar një bashkëpunim të lakmueshëm të mbrojtjes që kontribuon në azhurnimin e suksesshëm të të dy sistemeve. Presker theksoi se Republika e Sllovenisë mbetet e përkushtuar në zhvillimin e marrëdhënieve të përgjithshme me Malin e Zi, që nënkupton bashkëpunim të ngushtë midis Ministrive të Mbrojtjes dhe Forcave të Armatosura. Presker shtoi se sfidat e reja të sigurisë me të cilat përballen të gjithë aleatët janë një mundësi për të gjetur zgjidhje inovative përmes bashkëpunimit aktiv dhe të koordinuar. Presker gjithashtu vuri në dukje rëndësinë e cedimit të nëndetës P-911, e cila sot është një ekspozitë e rëndësishme muze në Slloveni.

KRYEMINISTRI I MALIT TË ZI PROF. DR. ZDRAVKO KRIVOKAPIC

Anëtarësimi në NATO do të rrisë profesionalizmin e ushtrisë malazeze

Nuk duhet të ketë arbitraritet dhe joprofesionalizëm në Ushtrinë e Malit të Zi

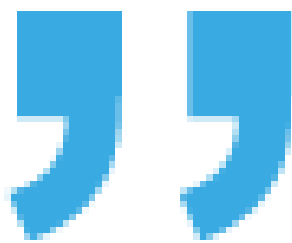
efikase. Misioni i Ushtrisë është që secili nga qytetarët tanë të ketë një arsye për të ndërtuar një marrëdhënie respekti të singertë dhe të merituar për të në të ardhmen”, -tha kryeministri Krivokapic. “Ne do të bëjmë gjithçka për të marrë pjesë në të gjitha përgatitjet për të ardhmen si mbrojtja e parë dhe themelore kundër kërcënimeve të mundshme dhe reale që vijnë si nga pozicionin ynë gjeografik ashtu edhe nga pozicioni ynë ndërkombëtar-politik”. Si më parë, ushtria pritet të përballojë pengesat dhe katastrofat. Kryeministri gjithashtu tha se reformat e njoftuara nga Ministrja e Mbrojtjes, Olivera Injac, premtojnë siguri dhe inkurajim në punë dhe trajnim për të gjithë qytetarët e Malit të Zi, duke thënë se politika dhe aktivizmi politik nuk do të kenë vend në ushtri.

Kryeministri Krivokapic vlerësoi bashkëpunimin e Malit të Zi me NATO-n. “Ne e shohim anëtarësimin në NATO si një proces në të cilin sistemi i mbrojtjes i Malit të Zi do të arrijë zh-

villimin e plotë profesional, sepse ka të bëjë me anëtarësimin në aleancën ushtarake më të trajnuar, më elitare dhe më të gatshme. Standardet Euro-Atlantike po transmetohen dhe do t’u transmetohen të gjitha shtresave tona shoqërore dhe individëve”, -tha Krivokapic. Krivokapic gjithashtu thotë se nuk duhet të ketë arbitraritet dhe joprofesionalizëm në Ushtrinë e Malit të Zi. “Të jesh i përpiktë si ushtar, mbi të gjitha, do të thotë të mos jesh subjekt i ndikimeve dhe komandave që nuk vijnë përmes zinxhirit komandues brenda Ushtrisë së Malit të Zi. Dhe kështu, në radhë të parë, goditet qendra e shënjestrës. Ushtria duhet të njohë dhe të ndalojë, ose të kontribuojë në ndalimin e proceseve të tilla. Ne kemi mundësinë që, të bashkuar nga qëllimet dhe qëllimet e mira, reputacioni i Ushtrisë së Malit të Zi, Ministrisë së Mbrojtjes dhe shtetit të Malit të Zi, të shkëlqejë përsëri në lavdi të plotë! Ushtria është dhe duhet të jetë, një pasqyrë e një shteti dhe shoqërisë”, -theksoi Krivokapic.

Kryeministri i Malit të Zi prof. Dr. Zdravko Krivokapic, Zëvendës Kryeministri i Malit të Zi Dr. Dritan Abazović dhe Ministrja e Mbrojtjes Prof. Dr. Olivera Injac vizituan më 15 janar 2021, kazermën “Milovan Sharanovic” në Danilovgrad. Kryeministri Krivokapic tha se kazerma në Danilovgrad është një nga kazermat më të pajisura të Ushtrisë, e cila, edhe pse e vogël në formimin e saj, ka një traditë dhe përgjegjësi të madhe për sfidat e ardhshme. Krivokapic gjithashtu tha se qëndrimi ynë ndaj Ushtrisë buron nga historia dhe tradita jonë, të cilat, siç deklaroi ai, është shkruar nga shkrimtarë dhe poetë të mëdhenj evropianë në udhëtimet e tyre që nga të dy anët: lindore dhe perëndimore.

“Ata e njohën qëndrueshmërinë, sakrificën, drejtësinë, lirinë dhe guximin tonë të lindur. Ata na njohën si luftëtarë dhe heronj që ruanin lirinë dhe nderin personal dhe familjar, si dhe lirinë, nderin dhe virtytet e fiseve dhe popujve. Ushtria jonë u formua nga një familje malazeze, nga përvoja e Njegosev e një burri i cili është “mbrojtës i një gruaje dhe një fëmije”. Nga qëndrimi ndaj jetës, lindi qëndrimi ndaj Ushtrisë, e cila ishte çdo burrë dhe çdo nënë që rriti djem-ushtarë të ardhshëm dhe vajza-motra të ardhshme dhe nëna të ushtarëve. Ushtria dhe njerëzit kanë ekzistuar në një marrëdhënie të pathyeshme dhe kjo marrëdhënie është trashëguar deri më sot. Është detyrimi ynë që të përpiqemi ta kthejmë atë, sa më shumë që të jetë e mundur, në kornizën tradicionale. Ushtria është pjesë e sistemit dhe është e ngarkuar me mbrojtjen e të gjithë qytetarëve, dhe profesionalizimi i saj është një kusht përparësor që ushtria të vazhdojë të kryejë detyrat e saj të synuara në mënyrën më

Gjërat ndodhën për herë të parë në shumë vite, të tilla si të shtënat e PKK Rubezh, veprimi i minierës Poseidon me mina të hapura nga Lufta e Parë dhe e Dytë Botërore në gjirin verior të Nessebar, si dhe pjesëmarrja e suksesshme e fregatës Brave në operacionin e NATO-s “Kujdestari i Detit”.

SHEFI I MBROJTJES ADMIRALI EMIL EFTIMOV

Marina ka rritur ndërveprimin me vendet anëtare të NATO-s

“**V**iti i kaluar ka qenë i suksesshëm për flotën e anijeve luftarake, anijeve mbështetëse dhe për Marinën në përgjithësi, pavarësisht nga kufizimet e një pandemie. Personeli tregoi një ndjenjë të lartë përgjegjësie dhe disipline dhe falë përpjekjeve të komandave dhe komandantëve në Marinë, detyrat që i kishim vendosur vetes u përmbushën. Gjërat ndodhën për herë të parë në shumë vite, të tilla si të shtënat e PKK Rubezh, veprimi i minierës Poseidon me mina të hapura nga Lufta e Parë dhe e Dytë Botërore në gjirin verior të Nessebar, si dhe pjesëmarrja e suksesshme e fregatës Brave në operacionin e NATO-s “Kujdestari i Detit”. Kjo u deklarua nga Shefi i Mbrojtjes Admirali Emil Eftimov gjatë pjesëmarrjes së tij më 15 janar, në analizën e rezultateve të përgatitjes së flotës së anijeve luftarake dhe anijeve mbështetëse, marinës në vitin shkollor 2020, e cila u mbajt në Stacionin Bazë të Burgas.

Admirali Eftimov theksoi se ekspertiza e oficerëve është motori kryesor i përparimit në ushtri. Ai shprehu besimin e tij në profesionalizmin, forcën dhe shpirtin e pathyeshëm të marinarëve bullgarë dhe i falënderoi ata për përpjekjet e tyre të përditshme për të vendosur prestigjin dhe autoritetin e Forcave të Armatosura të Republikës së Bullgarisë. Është bërë një analizë e pjesëmarrjes së anijeve nga flotilja në stërvitje, përgatitje të përbashkëta dhe ngjarje të tjera në

vitin 2020. U vërejt bashkëpunimi dhe ndërveprimi i mirë me shtetin dhe autoritetet lokale. Shumë herë personeli dhe pajisjet nga flotilja morën pjesë në shkatërrimin dhe asgjësimin

e mjeteve të gjetura të pashpërthyera dhe në ofrimin e ndihmës për popullatën.

Komandanti i flotiljes së anijeve luftarake dhe anijeve ndihmëse,

Admirali Velko Velkov, arriti në përfundimin se të gjitha detyrat u kryen me efikasitet shumë të mirë, duke përmirësuar nivelin e arritur të trajnimit të personelit për të punuar

në një format koalicioni dhe duke rritur ndërveprimin me vendet anëtare të NATO-s. Ai gjithashtu përshkroi drejtimit kryesorë për punën e formacionit ushtarak në 2021.

Komandanti i Admiralis të Marinës Kiril Mihailov vlerësoi aktivitetin e flotiljes në vitin 2020. Ai identifikoi trajnimin e oficerëve si një moment kryesor në zhvillimin e stafit, duke theksuar nevojën për të lëvizur nëpër pozicione të ndryshme për të rritur trajnimin dhe vizionin e tyre gjithëpërfshirës për të ardhmen. Më pas, Shefi i Mbrojtjes Admirali Emil Eftimov dhe Komandanti i Marinës Detare Admirali Kiril Mihailov vizituan qendrën e re të sigurisë kibernetike në Shkollën e Lartë Detare “N. J. Vaptsarov”, Varna. Ata u përshëndetën nga drejtori i shkollës, Admirali Flotilla Prof. D.Sc. Boyan Mednikarov. Shefi i Mbrojtjes u njoh me mundësitë dhe qëllimet e qendrës kibernetike. “Kjo qendër e mbrojtjes kibernetike nuk është vetëm pjesë e Departamentit të Teknologjive të Informacionit dhe Komunikimit të Shkollës Detare, por është ndërtuar me një vizion dhe koncept për t’i shërbyer nevojave të Ushtrisë dhe Shtetit Bullgar”, tha Admirali Eftimov.

Aviacioni luftarak kërkon më shumë orë stërvitje ajrore

Komandanti i bazës ajrore Graf Ignatievo, gjeneral brigade Nikollaj Rusev, kërkoj aeroplanë punues MiG-29 dhe më shumë orë në ajër për pilotët. Sipas gjeneralit, orët e pakta në ajër “dëmtojnë stërvitjen luftarake të pilotëve”. Arsyeja për këtë është numri i pamjaftueshëm i avionëve të dobishëm në shërbim dhe siguri i kufizuar i resurseve.

Nga baza Graf Ignatievo realizohet e ashtuquajtura mbrojtja e hapësirës ajrore të Bullgarisë dhe NATO-s. Këtu do të dislokohen edhe 8 avionët e rinj F-16. Qeveria tashmë shpalli qëndrimin e saj për modernizimin e infrastrukturës.

Ndërkohë fluturimet e para për vitin 2021 u kryen nga ekuipazhet ushtarake të Forcave Ajrore në “Graf Ignatievo” dhe “Dolna Mitropolia”.

Aktiviteti fluturues për vitin 2021 në Bazën Ajrore Graf Ignatievo filloi më 13 janar, me kryerjen e fluturimeve ditore të dy llojeve të avionëve MiG-29 dhe L-39ZA. Në ditën e parë të fluturimit të vitit, ekuipazhet

kryen detyra për përdorim luftarak, teknikat e pilotimit dhe fluturimet në instrumentet dublikatë. Trajnimi i pilotëve MiG-29 është për mbajtjen e vazhdueshme të detyrës luftarake për mbrojtjen e kufijve tanë ajrorë. Në ditët dhe javët e ardhshme, fluturimet ditore dhe nate do të mbahen në mënyrë që të përgatiten për pjesëmarrjen e pilotëve të bazës në trajnimin dhe ushtrimet e ardhshme të përbashkët. Fluturimet e para të vitit me avionët RS-9M dhe L-39 ZA u kryen në kushte të thjeshta meteorologjike nga ekuipazhet e Bazës së Trajnimit të Forcave Ajrore në Dolna Mitropolia. Mbrojtja dhe ngritja e vazhdueshme e nivelit të fluturimit dhe trajnimit metodologjik të stafit komandues dhe udhëzues është një nga përparësitë kryesore të bazës ajrore.

KOMANDA E FORCAVE TË PËRBASHKËTA

28 ushtarakë të rekrutuar rishtas bëjnë betimin

28ushtarakë të rekrutuar rishtas nga Komanda e Forcave të Përbashkëta bënë betimin e detyrës. Ushtarakët sapoemëruar nga Sistemi i Komunikimit dhe Informacionit Lëvizës dhe Batalionit të Sigurisë u betuan t’i shërbenin me besnikëri popullit dhe Atdheut. Rituale të solleme u zhvilluan më 14 janar 2021, në rrethet ushtarake të formacioneve ushtarake në Gorna Malina dhe Gorna Banya. Komandantët e formacioneve ushtarake në Gorna Malina dhe Gorna Banya, kolonel Orlin Garkov dhe nënkolonel Stoyan Cherveniyakov, përshëndetën ushtarët e rinj dhe u kujtuan atyre se betimi ushtarak është një traditë e vjetër dhe e shenjtë ushtarake, që simbolizon devotshmërinë, detyrën dhe nderin. Ata shprehën besimin e tyre se ushtarët e rinj do të jenë luftëtarë trimë dhe trimë nga radhët e Ushtrisë Bullgare dhe do t’i shërbejnë Republikës së Bullgarisë me përkushtim dhe profesionalizëm. Familjarët e ushtarakëve morën pjesë në ritualet solleme të betimit.

PROF. ASOC. DR. BERNARD ZOTA

Në krye të ushtrisë në kohë të vështirë

Veli Llakaj ishte në krye të Shtabit të Përgjithshëm, kur në ushtri kërkohej zbatimi i parimeve të partisë në udhëheqje, në drejtim, në komandë dhe partia mbi të gjitha. Ishte koha kur zbatoheshin vija e “masave” dhe llogaridhënia para masës, kur ishin hequr gradat ushtarake, kur ishin hequr dhe dënimet ushtarake në rregulloren e disiplinës. Ishte koha kur ishin vendosur funksionet e komisarit dhe sekretarit të cilët përfaqësonin të deleguarit e partisë në komandë, kur çdo gjë e udhëheqte partia.

Për më tepër ishte në krye të Shtatmadhorisë shqiptare në një kohë tepër të vështirë, kur duhej të bëhej një reformë rrënjësore kundër “Tezeve” dhe veprimtarisë armiqësore të grupit “puçist” në ushtri.

Veli Llakaj ishte shquar si një oficer energjik, i aftë profesionalisht, i shkolluar dhe edukuar, si dhe i vlerësuar nga udhëheqja e kohës, për të marrë drejtimin e ushtrisë. Nuk erdhi si shpëtimtar, por kreu detyrën me ndershmëri dhe bëri ndryshime rrënjësore në stërvitje, në gatishmëri, në fortifikimin e vendit, në edukim dhe në formimin teorik të kuadrove ushtarakë. Ishin tetë vite që qëndroi në krye të ushtrisë, vite dhe periudha të vështira për ushtrinë dhe popullin. Ai u vendos në ballë të punëve që kërkoreshin në ushtrinë e asaj kohe dhe të përballjes me armikun dhe koalicion armiqsh nga të gjitha anët e vendit.

8 vjet në ballë të punëve dhe u ndëshkua...

Pas dënimit të “grupit të puçistëve” për ushtrinë ka qenë një nga periudhat dhe situatat më të vështira të ushtrisë, por Veli Llakaj u gjend në ballë të punëve. Edhe pse punoi me përkushtim përsëri mbi të dhe ushtarakët madhorë do të vinte i njëjtë fat, i njëjti ndëshkim si ushtarakët e ndëshkuar në vitin 1974. Ai, u cilësua “armik” në një plenium të partisë në vitin 1982 dhe u ndëshkua...

Periudha e gjatë kohore në krye të Shtatmadhorisë shqiptare, puna e tij, situatat që përjetoi dhe përpjekjet e papërsëritshme për zhvillimin e ushtrisë shqiptare, ishin shtysa që detyruan ish ushtarakun Kujtim Boriçi të shkruante librin “Gjeneral Llakaj, shefi i Shtatmadhorisë midis dy puçeve ushtarake”.

Arkivat dhe historianët e historisë së ushtrisë shqiptare, e cilësojnë periudhën mes dy “grupeve armiqësore” në ushtri në vitin 1974 dhe vitin 1982, periudhën më të vështirë të ushtrisë, të mbushura me ngjarje e sakrifica të panumërta.

Veli Llakaj kreu detyrën më të lartë ushtarake në periudhën e tronditjeve të mëdha të shtetit shqiptar. Ai u gjend në krye të përpilimit të

Gjenerali që mbeti ushtar i thjeshtë i atdheut

Përkujtimore në 10 vjetorin e ndarjes nga jeta të Veli Llakaj

in e tyre. Mjaft kuadro dheushtarkë iu nënshtruan, u servilosën para regjimit të ngritur nga forcat demokratike për të lëpirë një “kockë”, Veli Llakaj i kundërshtoi dhe doli hapur kundër karakterit jodemokratik të pushtetit që u ngrit në Shqipëri pas viteve 1990.

Origjina e vendlindjes dhe prindërit

Veli Llakaj u lind në fshatin Krahës i Sipërm të Tepelenës, në një familje të njohur në zonë dhe më gjerë. Banorët e Krahësit janë të njohur në trevë sepse kanë disa veçori dhe karakteristika të përbashkëta si mikpritjen, bujarinë dhe trimërinë. Këto karakteristika të çmuara që u kanë rezistuar përpjekjeve dhe luftërave të zhvilluara me pushtuesit, për aneksim dhe asimilim, për të ruajtur identitetin, traditën, zakonet janë kultivuar brez pas brezi për të cilën ata krenohen. Veçori tjetër dalluese e krahëstiotëve është dhe trimëria e cila lidhet me dëshirën për të jetuar i lirë në trojet e tyre, për të ruajtur traditat, zakonet, nderin, dinjitetin dhe pronën e vet.

Këto cilësi i trashëgonte dhe gjyshi i Veliut, Ramadan Llakaj luftëtar në çetat patriotike të kohës të Shahin Kolonjës, Bajo e Çerçiz Topullit në vitet 1901-1908. Edhe babai i tij, Muhameti ishte njeri i ditur, trim dhe me shkollë. Kishte kryer shkollën në Teqenë e Koshtanit te kleriku patriot Baba Ahmeti, për të vazhduar shkollën në Izmir të Turqisë.

Trimërinë Muhameti e shfaqti në luftën për mbrojtjen kundër andartëve grekë në vitet 1913-1914, në atentat kundër komandantit të xhandarmërisë italiane, në Luftën e Vlorës të vitit 1920, në Revolucionin e Qershorit 1924, për të vazhduar gjatë LANÇ-it, si anëtar i këshillit krahinor, partizan në çetën e Mallakastrës dhe në çetën “Selam Musai, në batalionin “Baba Abaz”, në grupin e III-të të Mallakastrës në Zonën e parë Operative Vlorë-Gjirokastrë-Mallakastrë. Pas çlirimit punon nënkryetar i kooperativës bujqësore dhe në pension kryetar i Veteranëve të Luftës së Dytë Botërore të Krahësit. Ai është vlerësuar me medaljet e Trimërisë, të Çlirimit dhe të Kujtimit. Në këtë mjedis atdhetar lindi, u edukua dhe u shkollua kuadri i ardhshëm ushtarak Veli Llakaj.

Rrugëtimi i jetës ushtarake

Veliu ka lindur më 18 shkurt 1935 në Krahës të Tepelenës. Që në fëmijëri kishte ëndërruar të bëhej oficer. Ëndrra nisi në vitin 1954, kur ju dha e drejta për të vazhduar studimet në Shkollën e Lartë të Bashkuar të Oficerëve “Enver Hoxha” në Tiranë. U nis nga Tepelena me një makinë “Zis” të hapur së bashku me Beg Tena, Rebani Shehu, Muharrem Llakaj, Hysen Sakaj, Agim Çipi dhe Enver Pataj, të gjithë për në shkollën ushtarake.

Ishte kohë e keqe, me shi dhe stuhi, ndërsa udhëtimi bëhej në rrugën e vjetër të luftës Tepelenë-Salari-Sevaster-Kotë-Vlorë-Fier-Lushnje-Kavajë-Durrës-Tiranë.

Dha maksimumin në shkollë dhe në përfundim doli me rezultate të shkëlqyera duke marrë gradën e “togërit”. U titullua oficer dhe u vlerësua në shkollë në detyrën e komandantit të Togës. Në vitin 1960 emërohet instruktor në Ministrinë e Mbrojtjes, në Drejtorinë e Përgatitjes Luftarake, më pas kryen Akademinë Ushtarake “Mehmet Shehu” në specialitetin gjitharmësh. Pas përfundimit të Akademisë emërohet shef shtabi në Brigadën e Pestë në Vlorë, për të vazhduar oficer drejtimi në Shtabin e Përgjithshëm, komandant i Brigadës së Parë në Tiranë, komandant i Korpusit Shtatë në Burrel, komandant i Korpusit të Parë të Mbrojtjes Bregdetare në Fier, zëvendësministër i parë i Mbrojtjes dhe shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Ushtrisë Shqiptare për 8 vite rresht.

Në dhjetor të vitit 1974 kryente detyrën e komandantit të Korpusit të Parë të Mbrojtjes Bregdetare, kur Mehmet Shehu i komunikoi detyrën e zëvendësministrit të Parë të Mbrojtjes dhe shefit të Shtabit të Përgjithshëm të Ushtrisë. Pranë Mehmet Shehut ka punuar për drejtimin e ushtrisë nga dhjetori i vitit 1974 deri në dhjetor të vitit 1981, kur ai vrau veten. Veli Llakaj shikonte tek figura e Mehmet Shehut njeriun e gjithanshëm, tepër i zgjuar, poliedrik, i aftë në politikë, diplomaci, ekonomi dhe në mënyrë të veçantë në anët ushtarake. Në fushën ushtarake, e njihnte dhe zotëronte në perfeksion si problemet operativo-strategjike, ashtu edhe problemet e stërvitjes së vogël. Kur diskutoje me Mehmet Shehun, duhet të mateshe e mendohesh mirë. Ishte tepër shoqëror e miqësor, human dhe dashamirës me kuadrot e ushtrisë, pavarësisht se dukej i rëndë. Një nga tiparet e rëndësishme të Mehmet Shehut ishte urrejtja e tejskajshme për servilët, konformistët dhe hileqarët. Ai kërkonte gjithmonë që secili të shfaqte hapur mendimin e gjykimin e tij, ashtu si e ndjente ai. Madje në disa raste, Mehmeti paraqitej tepër dashamirës me ata që e kundërshtonin në mendimet e tij, pavarësisht se si mendonte vete ai.

Të gjitha këto kujtuan miqtë dhe shokët e tij në 10 vjetorin e ndarjes nga jeta të Veli Llakaj, njeriut që luftoi për patriotizëm dhe atdhedashuri, për të ruajtur dinjitetin dhe vlerat e Forcave të Armatoasura, për të cilat kishte një dashuri dhe respekt të veçantë. Veli Llakaj pas la dhe shumë libra, monografi dhe shkrime të cilat janë një vlerë për studimin e rrugës së ushtrisë shqiptare në atë periudhë kur punuan, drejtuan dhe përgatitën mbrojtjen e Atdheut.

dokumentave ushtarake strategjike, në periudhën e kulmit të ushtrisë shqiptare në organizim, gadishmëri, modernizim dhe kompletim, fortifikim, revolucionarizim të arsimit ushtarak etj. Ai ishte drejtuesi i stërvitjeve më të mëdha që kreu ushtria shqiptare, duke qenë pjesë e rëndësishme e historisë, e karakterit dhe të ndërgjegjes të ushtarakut shqiptar. Në trajtimin e çështjeve ushtarake, ishte profesionist dhe mjaft objektiv.

Veli Llakaj ishte në këtë periudhë në krye të Shtabit të Përgjithshëm të Ushtrisë, ku ka mjaft dokumente të arkivuar, të cilat flasin për një ushtarak dinjitoz dhe të përkushtuar për përgatitjen dhe stërvitjen e ushtrisë dhe të popullit për mbrojtjen e Atdheut. Edhe pse Veliu arriti në sajë të punës dhe të veprimtarisë së tij politiko-ushtarake arriti majën e karrierës ushtarake, ai mbeti përherë ushtar i thjeshtë i atdheut të tij. Megjithatë pësoi ndëshkimin me të padrejtë, atdhetari Veli Llakaj e përballoi atë me dinjitet. Nuk pasqyroi dhe nuk reflektoi asnjë mlllef dhe nuk u tërhoq nga parimet e idealit të tij.

Veli Llakaj u shfaq me guxim në kohën e demokracisë

Ishte koha kur shumëkush përpiquej të denigronte, të shante dhe shuante vlerat morale dhe arritjet e të kalu-

arës, ai doli me guxim në mbrojtje të tyre. Ngjarjet, zhvillimet politike dhe ardhja në pushtet e demokratëve në vitet '90 të shek. XX hodhi shumë baltë dhe denigruan në masë Luftën Antifashiste Nacionalçlirimtare, luftëtarët dhe veteranët, Veli Llakaj doli me guxim në mbrojtje të tyre. Ushtarakët u shpërfillen nga regjimi që u vendos në Shqipëri, ishte Veli Llakaj dhe shoqata e ushtarakëve të liruar që protestuan dhe që kërkuan të drejtat që u takonin me ligj. Ishte koha kur politikanë që drejtonin Shqipërinë furnizonin me naftë makinerinë ushtarake serbe dhe bënë pazare me ta, Veli Llakaj i demaskoi veprimet e tyre antikombëtare.

Në këtë kohë mjaft politikanë në Shqipëri, në Kosovë dhe në botë sulmuan UÇK-në, duke e etiketuar terroriste, islamike, agjenturë të UDB-së, Veli Llakaj mbrojti me zemër dhe pjesëmarrje forcën çlirimtare të Kosovës. Regjimi i Sali Berishës mori tipare fashiste, Veli Llakaj u ngrit dhe e denoncoi, duke u përballuar me sulmin e egër të regjimit, krijoi dhe veproi nëpërmjet Shoqatës Mbarëkombëtare “Bashkimi Antifashist i Shqipërisë”. Në moshën mbi 70 vjeç ai mori rrugën e bashkuar si luftëtar në trojet shqiptare të Preshevës-Medvegjës dhe Bujanovcit, duke dhënë kontributin e tij në çlirim-

“Vlerësimet e vitit 2020 dhe Objektivat e vitit 2021”

Viti 2021: Dronët “Akinci”, “Aksungur” dhe helikopterët “Atak Faz-2”

Industria ushtarake turke bën bilancin e vet. Gjatë vitit 2021 do të bëhet dorëzimi i dronëve të parë sulmues “Akinci”, ndërkohë do të vazhdojnë edhe prodhimi serik i dronëve të armatosur “Aksungur”, ndërsa do të fillojë edhe dorëzimi i parë i helikopterëve “Atak Faz-2”. Kreu i Departamentit Presidencial të Industrisë së Mbrojtjes prof. dr. Ismail Demir bëri vlerësime në takimin e “Vlerësimeve të 2020 dhe të Objektiveve të vitit 2021”.

Duke prekur në projektet e industrisë së mbrojtjes së Turqisë, Ismail Demir tha: “Gjatë vitit 2021 do të bëhet dorëzimi i dronëve të parë sulmues “Akinci”, ndërkohë do të vazhdojnë edhe prodhimi serik i dronëve të armatosur “Aksungur”, ndërsa do të fillojë edhe dorëzimi i parë i helikopterëve “Atak Faz-2”.

Demir gjithashtu theksoi se në vitin 2021 (sistemi raketor i mbrojtjes ajrore në lartësi të ulët) “Hisar-A+” do të vazhdojë të hyjë në inventarin e Ushtrisë Turke, ndërsa shtoi se edhe testimi i sistemit të raketave të mbrojtjes ajrore në lartësi të mesme “Hisar-O+” do të përfundojnë dhe sistemi do të jetë gati për të hyrë në inventar.

“Këtë vit, do të bëhen dërgesat e para të raketës së parë kombëtare kundër luftanijeve “Atmaca”, silurët vendas dhe kombëtar ‘Akya’ dhe armën anti-tank “Karaok”, bëri të ditur Kreu i Departamentit Presidencial të Industrisë së Mbrojtjes prof. dr. Ismail Demir. “Le të përqëndrohemi te produktet vendase, tu besojmë industrive tona vendase më shumë sesa produkteve të huaja. Mbatja e industrisë vendase edhe në axhendën e produktit përfundimtar, qarqeve industriale dhe aktorëve të huaj ka qënë roli më i rëndësishëm që kemi marrë në këtë proces”, -tha Demir.

Prof.Dr.Ismail Demir lindi në Elazig në 1960. Ai mori diplomën e tij bachelor në Departamentin e Inxhinierisë Aeronautike të Universitetit Teknik të Stambollit (ITU) në 1982. Ai ka punuar si asistent kërkimi në Universitetin Uludag dhe ITU për 2 vjet. Kurse studimet e tij pasuniversitare i ka përfunduar në SHBA. Diplomën “Master i Shkencave” e mori në Mekanikën e Zbatuar në Universiteti i Miçiganit dhe një tjetër në Inxhinierinë Aeronautike nga Universiteti Purdue. Më në fund, ai përfundoi gradën e doktoratës në Inxhinieri Mekanike në Universitetin Shtetëror të Uashingtonit. Dr. Demir punoi në universitete të ndryshme dhe institute kërkimore në Arabinë Saudite, SHBA dhe Kanada midis 1992 dhe 2003. Ai u bë Profesor i Asociuar në 1997, duke u përqëndruar në Elementet dhe Materialet e Avionëve.

Kreu i Departamentit Presidencial të Industrisë së Mbrojtjes prof. dr. Ismail Demir:

“Këtë vit, do të bëhen dërgesat e para të raketës së parë kombëtare kundër luftanijeve “Atmaca”, silurëve vendas dhe kombëtarë “Akya” dhe armës anti-tank “Karaok”

FORCAT E ARMATOSURA TURKE

Droni “Songar” integrohet në një automjet tokësor të blinduar

“Songar”, “droni i parë kombëtar i armatosur” që ka hyrë në inventarin e Forcave të Armatosura Turke, për herë të parë u integrua në një automjet tokësor të blinduar.

Kështu që “Songar”, falë sistemit të dronit të armatosur do të ketë aftësinë për të gjetur nga ajri objektivin dhe të bëjë operacion të armatosur nga ajri nga automjetet fushore ushtarake 4x4. “Songar”, duke shërbyer si ditën ashtu edhe natën në mënyrë efektive në të gjitha llojet e operacioneve ushtarake dhe të sigurisë, do të jetë i gatshëm t’u përgjigjet kërcënimeve asimetrike 24 orë në 7 ditë me aftësinë e tij autonome të uljes dhe ngritjes. Sistemi teknologjik ushtarak “Songar”, i pajisur me mitraloz automatik, kryen misionin e tij brenda një rreze prej 3 kilometrash. “Songar”, i cili ka një sistem transmetimi të pamjeve në kohë reale, kryen shumë detyra kritike siç është përcaktimi i zonës së objektivit me një sistem të vetëm ose të shumëfishtë, neutralizon kërcënimin dhe zbulon dëmtimet pas operacionit. Droni “Songar” me integrimin e automjeteve tokësore mund të përdoret në mënyrë efektive në operacionet e sigurisë kufitare dhe ndërkufitare për qëllime sulmuese kur është e nevojshme dhe me një numër të lartë plumbash nga ajri kundër pritave (grackave) ose kërcënimeve.

Luftanija Turke “TCG Anadolu” do të lëshohet vitin që vjen

Luftanija më e madhe e Turqisë “TCG Anadolu” do të lëshohet në det vitin e ardhshëm. Kjo luftanije e gjatë 232 metra dhe e gjerë 32 metra, do të mund të mbartë 30 fluturake si helikopterë, avionë luftarakë dhe dronë. Në rast të nevojës kjo anije gjigande do të ofrojë mbështetje mjekësore për afërsisht 1 mijë persona dhe do të mund të përdoret edhe si spital gjatë operacioneve të dërgimit të ndihmave humanitare.

XHENIERËT E KOMANDËS MBËSHTETËSE

Forcat xheniere në ndihmë të banorëve duke ndërtuar ura "bailey"

Për t'u ardhur në ndihmë banorëve në zona të ndryshme të vendit, xhenierët janë angazhuar duke ndërtuar ura "bailey" aty ku nuk ka patur apo që u dëmtuan nga shirat e shumta që ranë gjatë këtyre ditëve. Kështu u ndërtua ura me gjatësi 15 metër dhe peshëmbajtje mbi 40 ton në fshatin Arrëz ë Madhe-Memaliaj dhe një tjetër, e gjatë 9 metër në Pukë. Ndërkohë po punohet për rindërtimin e tre urave në Lezhë dhe Krujë. U krye rikonicioni i urës së Kalivaç të Lezhës, me gjatësi 21 metër e cila lidh rreth 1500 banorë dhe fshatrat Kalivaç, Ungrej, Kashnjet dhe Vig me pesë shkolla 9-vjeçare. U krye rikonicioni i urës mbi lumin Drroj në fshatin Brret në bashkinë e Krujës, por për shkak të zhytjes do ndërtohet një urë e re tip "bailey" 21 metër e gjatë e cila do të lidhë rreth 500 banorë të zonës. Po në bashkinë e Krujës, u bë rikonicioni i urës mbi lumin Tërkuzë. Do të ndërtohet ura e re tip "bailey" 27 metër e gjatë e cila lidh Niklën me fshatin Rinas dhe Aeroportin Ndërkombëtar "Nënë Tereza" dhe do të shërbejë gjithashtu si rrugë nacionale.

